

Kustantaja: K. F. Kivikäs, Oulussa.

---

## Nuorten Kirjasto. II.



## Kehellisyys maan perii.

---

Kertoi nuorille ystävilleen **Franz Hoffmann.**

---

Nuorison kertomuksien pitää olla „oikein jännittäviä“. Sikäpä muita nuoriso nouseva miitti lukeakaan kuin toisesta odottamattomasta tapauksesta toiseen kiirehtivää, virkeää tarinaa. Hupaisinta on kuin kirjain „sankari“ itse on nuori, niinkuin lukiakin, esim. joku köyhä, mutta kelpo poika, rehti ja reipas, jonka tielle nousee vastuksia ja vaaroja, maan joista vastuksista hän — hyvästä käytöstään ja kunnollisuudestaan palkinnoksi tietenkin — ihmeellisesti ja arvaamatta selviää, vieläpä nousee arvoontkin, rikkauten ja kunniaan, itselleen iloksi ja lukielle mielihyvääksi.

(Katso viime sivu!)



# Rehellisyyden maan perii.

Kertoii

Nuorille ystävilleen

Franz Hoffmann.

Saksasta suomennos.



Oulusa.

Kustantaja: H. F. Siwickäs.

Oulusa,  
Dulun lubešja kirjapainošja, 1899.



## Ensimmäinen luku.

### Ukko Lindeman ja hänen lapsensa.

Ukko Lindeman asui kaupungin laidassa, pienessä ja matalassa majassaan aiwan lähellä tullia. Tuo siisti ja soma asunto ei ollut aiwan maantien supeessa, vaan eipä sentään kaukanaakaan valtatiestä. Olihan wain sen werran syrjässä, että siwufulkia hyvästi maantieltä saattoi nähdä rakennuksen. Mutta miksi pysähtyi ohifulkia niin usein talon kohdalla ja wiivähti aina hetkisen tarkastellen kartanoa? Siffi wain, että häntä huwitti katsella, kuinka vähäwärainenkin woi hanffia itselleen niin miellyttävän asunnon, niin rauhallisen ja soman kodin. Rakennuksen ja maantien wäli oli puutarhakki muokattu, jossa ruoho rehotti tuoreena ja puut oliwat niin tuuheita ja lehtewiä. Wiiniköynnökset kohosiwat kiemurrellen pitkin asunnon seinämiä ja punoutuiwat moninkertaisiksi matalien affunain ympäri. Warhaisesta fewäästä aina myöhään syksyyn saakka kaswoiwat kukkasat kauneina ja yhäti wain kukkaa tehden.

Kaifeista voi hyvin päättää, että puutarhaa hyvästi hoidettiin, että löytyi käsi, joka antoi wettä ja wirtistystä noille firjamille kuffasryhmille, joista tuofu nousi niin suloisena ja tuoreena.

Ufunnon toisella eli pihapuolella leweni vielä laajempi wiljelty ala, jossa ukko Lindeman kaswatti hyötykaswejaan. Monenmoisia siemeniä kylwi hän maahan, jotka hyvin itiwät, nousiwat taimelle ja syksympänä antoiwat runsaan sadon. Ja hyötykasweja kaswoi hänelle paljon yli oman tarpeen; niitä myymällä hän hantki perheelleen hyvän toimeentulon. Ammatiltaan oli ukko Lindeman puuseppä ja kun hän yleensä oli tunnettu kelpo- ja kunnon mieheksi, joka aina toimitti tunnollisesti tehtävänsä, niin hän sai paljon työtä. Hän ansaitfi parahiksi sen werran, että perheensä hyvin toimeentuli.

Waimo oli ukolta kuollut wuosi sitten, mutta kaffi lasta oli hänelle jäänyt, joita hän rakastikin koko sydämestään. Heidän tulewaisuuttaan ajatteli nyt ukko Lindeman laffaamatta ja yhä rukoili hän Jumalalta woimia, terweyttä ja menestystä siinä työssä, jota hän teki lastensa hyväksi. Hänen poikansa Heikki oli kahdeksantoistawuotias kelpo nuorukainen ja tyttärensä Maria oli suloinen, nerokas ja helläsydäminen tyttönen, joka oli weljeään wain kaita wuotta nuorempi. Tähän asti oli isä pitänyt lapset kotonaan, waatettanut, ravinnut ja kaswattanut heidät Jumalan pelwossa. Mutta nyt huomasi hän, ettei se enää käynyt päinsä, jos hän nimittäin aikoi saawuttaa elämänsä suurimman tarkeitusperän ja saada lastensa tulewaisuuden warmasti turwatuksi.



Mutta kuinka oli hänen meneteltävä? Heikin tulevaisuus ei häntä huolestuttanut, sillä hänhän oli jo miehuuden iässä ja oli noffela käsitöläinen. Heikki oli ollut sepän opissa ja äsken oli hän tullut kiskälliksi. Nyt oli hän aikeissa lähteä maailmalle, saadakseen kokemusta ja perehtyäkseen yhä enemmän ammattiinsa. Tullakseen mestariksi waadittin häneltä vielä neljän tahi viiden vuoden oppiaika. Kun Heikki oli säästäväinen ja vaatimaton, niin saattoi hän hyvin tulla toimeen sillä minkä ansaitsi, vieläpä taisi, jos tahtoi, panna hiukan arfunkin pohjalle. Ukko Lindemanin ei siis tarvinnut pitää enää huolta hänen toimeentulostaan, waan saattoi hänkin panna nyt säästöön sen, mitä hän oli poikansa kasvatukseen aikaisemmin uhrannut. Isällä ja pojalla oli kummallakin säästelemisen huolenaan. Heikki toivoi saavansa oman pajan, jossa wapaasti saisi työskennellä, ja isän harras halu oli auttaa poikaansa hänen hankkeisjaan.

Wanha isä hymyili tyytyväisenä, kun hän ajatteli poikansa turwattua toimeentuloa, mutta olihan hänellä vielä toinenkin lapsi, joka oli hänelle yhtä rakas, kuin Heikkikin. Se oli tuo wieno ja vielä lapsellinen Maria, joka nyt iästä tuntui niin turwattomalta. Usein ajatellessaan Mariaa, unohti isä Lindeman työnsä, höylä hetkiseksi pysähtyi; ja harmaata päätään pudistellen waipui hän sywiin mietteisiinsä. „Se täytyy kumminkin tapahtua“, tarinoi ukko itseksään, hawahtui mietteistään ja tarttui taas tahta wertaa innokkaammin työhönsä. „Hänenkin täytyy kodista luopua ja lähteä awaralle maailmalle.

Jo tänä iltana tahdon tarinoida lasteni kanssa ja kuulla mitä he ajattelevat asiasta."

Maria käyskenteli puutarhassa ja poimi ensimmäisiä vihreitä pavun palkoja, lauleskellen helakalla äänellään tuttua kotilaulua, jonka säveleet kaikuiivat niin tuoreina ja herttaisina awonaisen affunan läpi isän forwiin. Vanha isä kuunteli laulua hetkisen ilolla, pudisti taas päätään ja pyyhki kynneltarpalon filmäkuopastaan, jotta paremmin näkisi työtä tehdä.

"Niin, niin, se tulee tuntumaan minusta kowin raskaalta ja perin yksinäiseksi joudun", tuumi hän taas itseksensä, „mutta mikäpä sille, sillä mikä tapahuu se tapahtuu hyväksemme. Kummallista kyllä, että Gewa ei ole vielä mitään kirjoittanut! Olijoko hän kokonaan unohtanut weljensä ja lupauksensa, mutta sekin tuntuu mahdottomalta!"

Näitten hiljaisten, toisinaan puoliääneen lausuttujen mietelmien perästä sujui työ taas liukkaammin. Höylä witiiji ja karahdellen silitteli karkeata lautaa antaen sille mestarin haluamaa muotoa. Nurinko painautui jo taiwaan rantaan ja heitti viimeisiä säteitään työhuoneen seinämille. Ulkoa kuului äkkiä askeleita ja outo ääni tuntui kysyvän mestari Lindemannia.

„Räykää waan sisään!" kuului Marian ääni puutarhasta. „Isä on vielä työssä, waikka hän jo woisi heretä juhlaillan wiettoon."

„Tässä minä jo olen", sanoi isä, tultuaan sisästä pihamaalle. „Katjos wain, hyvää iltaa, hyvää iltaa! — Niin harwinainen wieras meidän kotonamme! Mitä hyvää teillä on kerrottawaa? Warmaanfin kirje pääkaupungista!"



„Oikein arvattu, mestari!“ vastasi postinkantaja, „pääkaupungista kyllä! Mutta se maksaa kaksi kymmentä penniä postimaksua!“ Ukko Lindeman maksoi waaditun maksun ja postinkuljettaja läksi ystävällisesti hyvästeltyään, jatkamaan kirjeitten kantoa. Nyt meni vanha isä huoneeseensa, pisti silmälasit nenällensä ja murti warowasti kirjeen sinetin, tarkasteltuaan ensin tarkoin kirjeen kuorta kaitilta puolilta.

„Se on warmaan Gewalta, wanhalta sijareltani“, lupisi ukko itseksensä. „Siinä paha, jossa mainitaan! Waikka eipä siltä, että sijareni paha olisi! Hänhän on aina ollut hyvä ja hyvänä hän edelleenkin on pysynyt. Mutta olenpa kowin utelias tietämään, mitä hän minulle kirjoittaa.“

Hän oikasi vielä kerran silmälasia nenällään, kohotti kirjettä waloa kohden ja luki puoliääneen itseksensä:

„Rakas welsjeni Johannes! Kerron aluksi asemastani täällä kaukana wieraitten ihmisten keskellä. Olen ollut olooni erittäin tyytyväinen. Edelleen toimin wanhan warakkaan rouwani taloudenhoitajana ja tänne kai olen vielä jääpä moneksi wuodeksi, kunnes rakas taiwaallinen Isämme kutsuu minut toiseen tehtävään. Tyttäresi Marian tulewaisuutta olen kyllä ajatellut ja siitä myös rouwanikin kanssa tarinoinut. Tuntuu niin oudolta ajatella, että tuo pikkuinen, herttainen tyttö pahanen on kaswanut nyt suureksi ja että hänen täytyy jättää isänsä koti. Rouwani on puhunut hänestä muutamalle hyvälle ystäväälle, joka ottaa Marian palvelukseensa. Mutta

hänen pitää saapua mitä pikemmin, sillä rouva ei voi tulla kauan toimeen ilman hänettä. Kävi niin ikävästi, että rouvani ystävän kamarineiti tuli warfaudesta epäluulonalaiseksi ja paikalla täytyi hänen lähtea tiehensä. Maria saattaa tulla postimiehen matkassa; siten hän ehkä siwimmästi tänne joutuu. Sinun, Johannes, ei tarwitse huolehtia tyttäresi matkafuluista, sillä ne maksaa rouva. Luulenpa, että Marialla tulee hänen luonaan olemaan hyvä olla, kunhan waan Maria käyntyntyy nuhteettomasti, ja palkkaakin saa hän kohtalaisesti, kerrassaan 24 talaria, lahjoja lukuun ottamatta. Tuo mainitsemani rouva on hyväsydäminen ihminen, tunnen hänet hyvin, sillä hän käy usein herrasväkeäni terwehtimässä. Lähetä siis Mariaasi tänne, kyllä pidämme hänestä äitillistä huolta. Luoja sulle terweyttä suokoon. Ota vastaan sydämmellinen terwehdys

Sijareltaasi Gewalta."

„Niin, niin, mitä aawistin, se on nyt tapahtunut! Rehellisyys maan perii!“ puhui mestari Lindeman itseksään, firjettä kookoon kääriesjään. „Arwasinhan että sijareni pitäisi huolta tyttäreni toimeentulosta. Cron hetki on siis lähellä. Sydämmessäni tunnen kyllä kipua, mutta sittenkin täntyy sen lapah-tua, sillä sehän on tyttäreni parhaaksi. On parasta, että hän lähtee matkaan jo tänä iltana.“

Ukko Lindeman järjesteli työkalujaan ja asetteli niitä juhlaiksi paikoilleen. Mutta samassa kuului askeleita ja heti astui werstaaseen reipas, waaleatuffainen ja sinisilmäinen nuorukainen.



„Jumalan rauha teille, isä!“ sanoi hän ja antoi kättä isälleen tervehdykseksi. „Ohä vielä olette työssä, isä. Kowinpa ahferoitte, waikka teillä ei enää pitäisi olla niin paljo huolta toimeentulostanne, kun minäkin, Jumalan kiitos, woin hankkia leipäni jo omilla käsilläni.“

„Niinpä niinkin, rakas poikani! Mutta tänään tulee meidän puhua muista asiasta. Vieneeköhän Maria ehtinyt jo valmistaa illallisen?“

„Kyllä, isäkulta! Juuri aioin kutsua teidät illalliselle, kun näin Heikin tulewan luoksenne“, huusi heleä ääni ja samassa tuli owesta sisään waaseakiharainen ja sinisilmäinen tyttönen. „Tulkaa, tulkaa, pöytä on valmiiksi katettu ja kauneimpia perunoita ette eläessäänne ole ennen syöneet.“

Ja niin olikin. Perumat olivat oivallisia ja makea lästipaiasti tuoksahdi nokkaan. Mutta isä oli totinen ja murheellisen näköinen. Ei hän kiitellyt nyt tapansa mukaan Mariaakaan, joka niin ahferasti oli liikkunut työkisjään. Lapset huomasiwat kyllä, että isällä oli jotakin mielessä, joka painoi häntä.

„Nyt lapseni“, sanoi isä, „istumme viimeisen ferran yhteisellä aterialla. Sinä, Heikki, lähdet ylihuomenna awaraan maailmaan ja sinä Maria — niin, sinullekin on löytynyt paikka muualla maailmassa. Tätisi Gewa kirjoit/i minulle pääkaupungista, että hän on hankkinut sinulle hyvän toimen ja että sinun tulee matkustaa mitä pikemmin.“

Maria kyllä tiesi, että isänsä oli pyytännyt tättä hankkimaan hänelle paikan, mutta se tieto, että asiasta tulee toji ja että hänen täytyy niin pian lähteä kotoa,

pahotti Marian mielen. Ei hän välittänyt paljoa itsestään ja omasta ikävästään, vaan tunsi kaihoa isän tähden, joka nyt jäisi aiwan yksikseen.

„Di rakas isäni“, puhkesi Maria puhumaan, „olen huolenpidostanne kiitollinen, mutta sittenkään en voi oikein tyytyä. Kuinka ikävä teille tulee, isä, kun ette näe lapsianne, jotka teitä niin kovaasti rakastavat! Jäisin mieluummin luoksenne, kuin matkustaisin tuonne suureen kaupunkiin.“

„Ihminen ei saa aina toimia niin kuin hänestä tuntuisi mukavimmalta“, vastasi isä. „Olisihan minulle suuri onni saada teidät molemmat pitää luonani ja tiedänhän hyvin, että aina olen kaipaava teidän nuoria ja iloisia kasvojanne. Mutta ikäväni en saa ajatella, kun on kysymys teidän tulevaisuudesta. Minäh'in olen vanha ja minulla on eletty aika takana päin, mutta toisin on teillä. Te olette nuoria ja teillä on vielä paras ikä elämättä. Voisitte elää onnellisesti, täytyy teidän tehdä työtä. Myös on teille wälttämätöntä joutua wieraitten ihmisten pariin oppiaksenne paremmin tuntemaan maailmaa.“

Sinusta, Heikki, tulee kunnan seppä ja mestarina tulet sinä sitten tervehtimään vanhaa isääsi, ja sinun, Maria kulta, sinun tulee tottua outoihin ihmisiin. Teen työtä vanhaan tapaan täällä kotona ja toivon jo parin vuoden perästä woivani jakaa teille jotakin säästöistäni edistykseksenne. Se on minun welvollisuuteni ja teidän welvollisuus on aina wain olla ahferoita, rehellisiä ja säästäväisiä. Kun yhäti



muiistamme että rehellisyys maan perii, niin warmaan on meille kaikille hyvin käyvä.”

Niin puhui vanha isä ja lapset nöyrinä suostuivat isän tahtoon. Heistä tuntui elämä katkeralta ja mureisnaan katsoa tuijottivat äänettöminä maahan. Marian filmistä herähti kynnelt toisensa perästä, waikka hän koettelikin hillitä tunteitaan isän lähden. Mutta isä huomasi kyllä hänen surunsa ja wapisewin käsin tarttui hän Marian käteen: „Lapsi kulta, elä itte eläkä tee eronhetkeä minulle liian raskaaksi. Ajattele, että toivon mukaan emme eroakaan iäksi, kolmeksi tähi neljäksi wuodeksi wain. Sitten taas tapaamme toisiamme ja silloin on yhtyminen tuntuwa tahta wertaa hauskemmalta, kun tiedämme jokainen täyttäneemme welvollisuutemme.

Isän lohduttawasta puheesta julii Marian sydän ja nyyhkien pyyhki hän kyyneleet filmistänsä.

„No, älähän nyt ole milläsiikään“, lohdutteli isä yhä. „Tässä on tätiji kirje ja puhukaamme nyt matkaanlähdestäji. Kun meidän kumminkin erota täytyy, niin samahan meille on, jos eroamme paikalla.“

Heikki ja Maria lukiwat tätinsä kirjeen ja oluwat hänen herttaisuudestaan hywillään. Sitten neuwotteli ukko Lindeman lastensa kanssa heidän matkastaan ja päätökselji tuli, että huomenna oli mentävä. He tunsiwat kaikki, että ero oli tuntuwa waikealta, mutta päättiwät yhdestä tuumin juoda tuon katkeruuden kaljin pohjaan yhdellä siemauskella eikä maistella sitä tipoitain.

Seuraava päivä kului matkan valmistuksiin. Maria kääri tavaransa kotoon ja koetteli niin paljon kuin mahdollista järjestää kodin askareita, ettei isällä sitten avutonna yksin ollen olisi edes ensi aikoina paljon puuhaa. Ukko Lindemannille ei jäänyt muuta avustajaa, kuin oppipoika, joka osasi vain walkeaa pesään wirittää, wettä noutaa ja asioilla juosta; itse jai ukko valmistaa ja teittää ruokansa, koska hän ei tahtonut hanffia palveliaa.

„Jos tahtoisin järjestää oloni mukawasti, niin emmehän silloin tarvitseisi erota toisistamme“, wastasi isä, kun Maria kehotti häntä ottamaan itselleen palvelian. „Säästää tahdon, säästää! Teitä warten lapseni vain säästää! Kun tuntia aikaisemmin aamuisin nousen, niin hyvästi ehdin itsekin valmistaa ruokani. Kun olin nuori, naimaton mies, niin samoin tein silloinkin ja erittäin hyvin käwi se päinsä. Silloinkin tein wuoteeni itse, puhdistin asuntoni ja hoidin koko talouteni vain yksin.“

„Entäs kuka puutarhan hoitaa?“ kysyi taas Maria.

„Sitä hoidan aina iltasin, kastelen, kuokin ja lauantaisin kiten rikkaruohot, karsin kuivettuneet oksat ja lakaisen pudonneet puitten lehdet. Ei tyttöseni sinun tarvitse huolehtia, ettei puutarha hoide-  
tuisi tulisi.“

„Mutta jos te isä sairastuisitte?“

„Siitä on Jumala minua warjelewa ja pahimmasa tapauksessa onhan Kalle, oppipoikani, minulle awuksi. Jos sairastuisin, niin käwisiwäthän lufusat naapurini myös minua tervehtimässä. Ole



waan minun suhteeni aivan lemollinen, eläkä vähintäkään ole huolissasi."

Ja siihen päättyi puhelu. Ukko Lindeman ei suostunut mihinkään ehtoihin, jotka eivät hänen aikeelleen sopineet ja Maria myös vähitellen mufaan-tui ifänsä tahtoon. Lopuksi lupasi vielä ukko fivjoittaa tyttärellensä, jos ykfinaifisyys käwfisi hänelle fowin hankalaksi ja hän hätään joutufi. Tämän teki hän wain lohduttaakseen tytärtään, sillä hän hywin tiefi, että hän tulifi hywin ykfinkin aikaan.

Iltafella ennen eronhetkeä, kun ifä oli omiffa askareiffaan, meniwät fifarukset läheiffelle hautausmaalle, joffa heidän rafas äitinsä lepäfi maan kylmässä poweffa. He eivät tahtoneet erota kotifieldulta fanomatta jäähywäiffä raffaimmalle, mitä heillä fofkaan oli ollut. Heiffi ja Maria polwiftuifwat hautakummun yli ja rukoilifwat hartaasti äitinsä fiu-naufia. Lasten fyneleet fofuttifwat niitä wihreitä fuffafia, joitten alla äidillinen fydän nukkui. Rukouffella oli ylentävä wafikutus; he fawifwät fiitä rohfeutta ja woi-maa lähtemään awaralle maailmalle.

„Tuntuu niin ifäwältä erota“, fanoi Maria nouftuaan polwiltaan haudan reunalta, „mutta on kumminkin fuuri onni että meillä on ifä eloffa ja wiefäpä ifä fellainen, jofa rafafaa meitä täydeftä fydämmeftään. En woi fanoin felitellä, kuinka ääretömän fiitollinen minä olen ifälle kaiketta fiitä hywyydeftä, jota hän jofa päiwä ofottaa meitä fofhtaan.“

„Uivan niin, Maria“, wafafwi Heiffi. „Olen ufein ajatellut, kuinka fanomattoman fuuri ja wähän

itsefäs on isän rakkaus meitä kohtaen. Mutta mitenkä voimme osottaa kiitollisuuttamme hänelle kaikesta hänen hyvyydestään? Ainoastaan siten, että täytämme hänen tahtonsa ja aina muistamme hänen opettavaiset neuwonsa. Kun niin teemme, niin silloin hankimme iloa itsellemme ja teemme hänen wanhuden päivät huolettomiksi. Tässä, rakkaan äitiwainajamme hautakummun kupeella, luvattaamme toisillemme, Maria, kaikkina aikoina toimia rehellisesti, olla aina ahkerat, säästeliääät ja nöyrät. Kun emme unohda Jumalaa ja kun näin toimimme, niin voimme awokatsein, puhtaalla otksalla ja omallatunnolla palata taas isämme eteen. Luvattaamme toisillemme näin aina menetellä, Maria!"

„Se tehkäämme“, toisti Maria helakan firrkaalla äänellään, „ja lähteköön lupauksemme sydämmen pohjasta. „Rehellisyys maan perii“, olkoon tunnuslauseemme kaiken ikämme, olkoon se kilpemme pahuutta vastaan ja kannuksemme hyvään. Aina koen käyttäntyä rehellisesti, Heikki, sen lupaan sulle tässä äitimme kylmän asunnon owella.“

„Niin teen minäkin! Sen lupaan minäkin!“ sanoi Heikki wäräjäwällä äänellä, ja yli hautakummun heittäntyiwät sisarukset toistensa syliin ja wiihyiwät siinä kauan liikkumattomina pitkässä syleilyssä. Sitten katsasivat he kumpikin kuffasen hautakunnaalta, kätkiwät sen hyvään säilöön ja palasivat niin takaisin isänsä asunnolle. Takaisin tullen eiwät he waihtaneet sanaa keskenänsä, heidän sydämmensä oliwat täynnä puhtautta ja jumalallista siunausta, ja heidän silmissänsä hehkui onnen ja tyyty-



wäisyyden liekki. Näin tulivat he isänsä eteen iltatervehdykselle.

„Katsos teitä“, puhui isä, „näyttää siltä, kuin olisitte olleet tarinassa enkelien kanssa. Katseenne on niin autuaallinen.“

„Melkeinpä, isä, olimme enkelien kotona“, vastasi Maria, ajatellen hiljaisesti sydämessään äitiänsä, — „ja warmasti eivät he ole meihin mitään pahaa kylväneet.“

Isällä oli helppo ymmärtää ja aavistaa, missä lapset olivat olleet. Hän ei kysellyt eikä tiedustellut sen enempää, waan nyökäytti waan päätänsä tyytyväisenä.

Ilta kului hiljaa ja rauhallisesti. Oli helppo huomata, että jokaisen sisällä kalvoi suru ja että itsekukin koetti hillitä tunteitaan ja tehdä erohten niin helpoksi, kuin mahdollista. Wihdoin oli tuo hetki tullut, sisarukset syleilivät isäänsä ja isä lapsiansa. Rynneleet saivat tulwia wapaasti, sydämet sykkivät lewottomasti ja huulilla wärehtivät liikutuksen wäreet.

„Nyt on se aika käsisjä“, sanoi isä päästettyään lapsensa syleilystään, ja pannen kätensä heidän päälle siunasi hän heitä. „Menkääät nyt rauhassa ja muistakaa: Rehelliisyys maan perii! niin että yhtymishetkemme tulisi yhtä iloiseksi, kuin eron hetki nyt on surullinen ja tuskaa täynnä. Menkääät ja Jumala tienne siunatsoon!“

Wielä kerran lyhyt syleily, tulinen siunelma ja wiimeinen hyvästely — ja yksin seisoi ukko Linde-

man huoneessaan allapäin, tuskaa tuntien, hiljaisuudessa menestystä toivoen lapsilleen.

Maria häviö postimiehen rattailla maantien mutkautuksessa; Heikki kulki laukku hartioilla päinvästäiseen suuntaan. Ei kukaan heistä ajatellut itseään, vaan jokainen toivoi toiseltaan, että kaikki Jumalan avulla hyvin kävi. Ja niinhän tapahtuukin aina niitten kesken, jotka toijiansa rakkautella kohtelevat.

## Toinen luku.

### Ilkeä naapuri.

Olemme jo aikaisemmin maininneet, että ukko Lindemannin asuntoa ympäröi puutarha ja että pihanpuoleinen osa oli suurena ja laakeana yrttimaana. Puutarhaa rajoitti toiselta sivulta toinen pienempi ryytimaa, joihen välille oli asetettu wain matala, vähäpätöinen pystyaita. Aita oli wain noin kolme tahi puoli neljättä jalkaa korkea, niin että oli sen yli helppo päästä. Myös tuossa pienemmässä puutarhassa oli matala rakennus, jonka päätypuoli oli ristikadulle päin. Katu oli syrjäinen, likainen ja lapea.



Olikohan se siitä wai muista syistä, että tuo pikku yrittäjä asuntoineen näytti aivan toisenlaiselta, paljoa likaisemmalta ja ikävämmältä, kun ukko Lindemannin kaswitarha. Siellä oli ruoho kellastunut, puut karsimattomat ja pensaat kufittomat, jota wastoin ukko Lindemannin puolella kuffaset kilwan kuffivat ja lemuansa ympärilleen lewittivät. Naapurin puolella näytti tarha kairpaawan hoitoa, pensaat törröttivät takkuisina, istutukset ilman wähintäkään järjestyttä, mutta aidan toisella puolen oli toiminut ahkera ja taitawa käsi. Kaikki oli mitä mallikelpoisimmassa kunnossa ja suloisimmassa sopuoinnussa.

Ukko Lindeman piti kaswitarhastaan mitä parhainta huolta. Joka päivä piti hän kasweistaan hellää huolta. Hän kylwi, istutti, kitti, kasteli, kairtoi oja ja toimitti sen semmoisia. Kuten tottunein puutarhuri järjesteli hän kaikki ja kuka waan hänen puutarhassaan käwi, täytyi ihmetellen kulkea ja ihailla kuffien tuoreutta ja kirkkautta.

Mutta toisin oli aidan toisella puolella. Harwoin näkyi siellä ihmisiä ja wielä harwemmin sellaisia, jotka olisivat hoitaneet puutarhaa, jotka olisivat tarttuneet harawaan, kuokkaan tai lapioon. Sifsipä näyttiwätkin naapurin wiljelykset metsistyneiltä ja rakennus puitten keskellä oli niin folkon, aution ja epäkodikkaan näköinen. Sawupiiput katolla olivat kallistuneet. Toisista olivat tiilet tippuneet, niin että lumi ja wesi pääsivät ylöseen. Seiniltä oli maali useimmista paikoin pois kulunut ja riiveet riippuivat rumina tuulen pieksettäwinä. Ruudut affunoissa olivat toiset osaksi särkyneet, toiset niin

lilaisina, että näytti siltä, ettei niitä vuosikausiin oltu pesty. Pihamaalla, joka oli rakennuksen ja puutarhan välillä, oli niin paljon rikkinäisiä kaluja kaikenlaisia, tieji mitä rojua, että mahdolltamalta näytti puutarhaan pääsy kompastumatta. Sanalla sanoen oli helppo päättää, että huoneenhaltia oli huono isäntä ja epämuksa Lindemannin naapuriksi.

Eikäpä naapurit liioin toisistaan välittäneetkään. Waikka tilaisuus olisikin ollut niin hyvä, niin ani harvoin naapurukset puhuttelivat toisiaan. Kun ukko Lindeman näki naapurinsa, jonka nimi oli Peterling ja joka ammatiltaan oli muurari, aidan läheisyydessä, niin wetäytyi hän syrjään ja karkoi joutumasta tekemisiin hänen kanssaan. Wasta kun naapuri oli poistunut, meni hän tarhansa aitapuolelle ja antoi kasweillensa siellä sitä hoitoa, jota ne tarwitsivat. Mutta wälillä ei hän woinut wälttää Peterling'iä ja niin tapahtui kerrankin eräänä iltana, kun Lindeman oli poimimassa herneen papuja eineeseen seuraawaksi päiwäksi. Kun nyt mestari Lindeman kuuhoitti työssään kumarassa selin naapurikartanoon, lähestyi Peterling häntä ja aitaan nojaten huusi: „hywää iltaa, naapuri!“

Ukko Lindeman wastasi kohteliaasti terwehdykseen ja jatkoi rauhallisesti palkojen poimintaa.

„Te saatte hywän sadon tänä vuonna, naapuri“, alkoi Peterling uudestaan. „Olen jo kauan kadehtien katsellut teidän erinomaisia hyötykasveja. Sitto tieji miksi minun puolella ei mikään kaswa eikä kukoista. Warmaan on syy maan lajisja.“



„Maassa ei ole mitään wifaa“, wastasi ukko Lindeman.

„No misjäsitten wifa on?“ kysyi Peterling. „Joka kewät yrttitarhani kynnetään ja kuokitaan, istutan sitten taimet, mutta ne eivät menesty. Ne kuolewat pois rikkaruohojen tukahduttamina.“

„Siinä juuri wifa“, wastasi Lindeman. „Teidän täytyy kittää pois rikkaruoho ja antaa taimille päivänvaloa, niin ne warmaankin menestyvät yhtä hywin kuin minullakin.“

„Mutta sinähän olisi niin paljon työtä; kuka siihen joutaisi?“ iwaili Peterling.

„Joutoaitaa on aina tarpeeksi“, wastasi ukko Lindeman, „ja ettehän voi minua syyttää puusepän-työn laiminlyömisestä waikka puutarhani onkin hywästi hoidettu. Kauniina kesä-iltana wiettää parisen tuntia kukkaisten keskellä — se on nautinto, eikä miikään waiwannäkö.“

„Sitä wielä puuttuisi“, tiuskasi Peterling, „että tehtyäni työtä koko päivän wiettäisin iltani yrttitarhasa. Ei kuuna kullan walkeana! Parempi on saada lasi olutta ja piippu tupakkaa.“

„Mutta onhan teillä waimo ja lapsia“, selwitti Lindeman. „Luullakseni ylettyy heidän ajastaan ainakin parisen tuntia päivästä puutarhan hoitoon. Lapsenne owatkin jo siinä iässä, että hywin sellaiseen työhön pystyvät.“

„Kufapa niitä lapsiakaan puutarhasa paimentaisi“, wastasi Peterling, „sillä minä muuraan päiwäkaudet ja waimoni toimii kotiaskeissa. Lapsen näet mieluummin kiertelewät pitkin katuja, kuin wiik-

tyvät yhdessä kohden. Mutta näin lapsista puhuessamme johtuu mieleeni kysäistä, että mitä tointa on teidän lapsillanne nykyisin ja missä he ovat? Oletteko äsken saaneet minkäänlaisia tietoja heistä?"

Ukko Lindeman oli poiminut pallojaan tavalista jukkelammin päästäkseen mitä pikemmin Peterlingin läheisyydestä, sillä, kuten jo tunnemme, ei hän voinut kärsiä naapuriaan, — vaan kysymys, joka koski hänen lapsiaan, pani hänet heti toisin ajattelemaan. Peterling oli ymmärtänyt koskettaa wanhuksen sydämessä kieltä, joka helposti rupeesi väräjä-mään. Ukko Lindeman kertoi lapsistaan aina mielihyvällä.

„No, Jumalan kiitos, on lapsilleni käynyt hyvästi!“ vastasi Lindeman ilostuen ja menen pari askelta lähemmäksi aitaa. „Äskettäin sain kirjeen Heikiltä Wienistä, jossa hän on oppipoikana muutaman taitawan mestarin luona. Hän kirjoittaa tienaavansa paljon rahaa. Mariallakin on hyvä olla pääkaupungissa muutaman hyväsydämmisen rouvan tykönä. Niin, niin, mestari Peterling, lapsistani on minulla paljon iloa. Kunpa he aina käyttäytyisivät yhtä hyvästi, kuin tähän asti, niin levollisena ja tyytyväisenä silloin kallistaisin harmaan pääni hautaan.“

„Sepä hauska kuulla, naapuri“, sanoi Peterling, imelästi hymyillen. „Tuntuu wain kummalliselta, että olette lähettäneet lapset luotanne, waikka heihin niin kovaasti olette rakastuneet.“

„On kyllä totta, että kipeästi on minuun käynyt erota lapsistani, mutta sehän on tapahtunut heidän parhaaksensa. Kolme vuotta ovat he nyt poisja,



wielä kaffi on jällellä ja sitten taas saamme tavata toisiamme, ja silloin myös toivon woiwani toteuttaa aikeeni, joita warten nyt yksin elän."

"No millaiset owat sitten aikeenne ja kuinka toivotte ne saawanne täytäntöön, naapuri", kysäsi mestari Peterling.

"Siihen on helppo wastata. Suurin toiveeni maailmassa on hankkia Heikille oma paja, jossa hän mestarina työskentelisi, ja Marialle koettaisin koota jonkun werran perittäwää. Kun tämän olen saanut tanut ja kun muistan vielä, että woin jättää jälkeeni welattoman talon kauniin kaswitarhan kanssa, niin rauhassa woin silloin ummistaa silmäni ja lähteä pois. Jonkinmoisen summan olen jo saanut kookoon ja sen, mikä vielä puuttuu, toivon helposti työllä irti saawani."

Mestari Peterling seisoi hörön korwin ja katseli kawalasti ahmiwin silmin naapurinsa tiluksia.

"Wai niin, wai niin", puhui hän sitten. "Tullassenne siis vähemmällä toimeen olette lähettäneet lapset luotanne ja olette nyt ikäwisjänne. Se on jo liian paljon, sitä en minä wiitsiji tehdä! Tehdä työtä aamusta ani warahin, aina ilta myöhään asti, sitä en kestäiji!"

"Mutta woisittehan koettaa", puhui ukko Lindeman ystävällisesti. "Muusja tuntui, kuten olen jo maininnut, minustakin elämä katkeralta ilman lapsiani, mutta kun muistin että kärkein ikäwää lasteni wuoksi, niin tuli siitä helpotus raskaalle sydämmelleni. Ja nyt jo kuluu aika warsin hupaisesti, kun tuntee, että woi täyttää welwollisuutensa. Hywä oma-

tunto lisää sekä sielun että ruumiin voimia ja kun pitää mielessään tuon kauniin sanan että rehellisyys maan perii, niin käy kaikki lopultakin hyvin."

"Te puhutte kyllä oikein, naapurini", vastasi muurari jo tynnemmästi. "Teidän asemasjanne onkin helppo toimia rehellisesti. Kun kerran on oma velaton koti ja kontu, eikä ole paria, kolmea lasta ympärillä, jotka aina ruokaa kättävät, niin on helppo silloin elää moitteettomasti. Jospa tekin olisitte minun siällani, niin warmaan puhuisitte toiseen tapaan."

"Sitä en usko, ei, ei, sitä en usko, se on jula mahdottomuus", vastasi ukko Lindeman kiivaastuen. "Ajatella waan, että kaksikymmentä vuotta sitten olin minä yhtä waikealla siällä, kun kuka wastaalkawainen tahansa. Kun taloni ja puutarhani ostin, en pystynyt maksamaan kuin vähäisen osan, suurin osa jäi siis welaaksi. Silloin täytyi tarttua työhön kowin kourin. Tein työtä yötä päiwää, koetin tulla toimeen vähällä ja katsokaas, parissa wuodessa oli kotoni welaton."

"Mutta kuka jaksaa niin lakkaamatta tehdä työtä saamatta nauttia huwitusta ja lepoa?"

"Kuka jaksaa? Jokainen, kellä waan siihen tahtoa on. Wakuutampa teille, naapurini hyvä, että kowa työnteko lisää myös mielen rauhaa ja tyytyväisyyttä. Tuollainen huwitus ja lepo, josta te puhutte ja jolla te tarkoitatte kapakassa istumista ja tanssiaisissa hyp-pimistä, pahentaa wain ihmistä. Jokainen penni, jonka minä uhraisin tuollaiseen elämään, pani mi-nut katumaan ja polttaisi minun sydäntäni. Ei, ei, se ei kelpaa minulle. Tunnen itseni onnellisemmaksi,



kun teen työtä koko päivän verstaassani ja saan iltani viettäa kasvitarhasja. Se on olewa aina ainoa huvitukseni ja, kuten näette naapurini, sillä lailla menestyn parhaiten minä, kasvitarhani saa hoidon ja työhuoneessani ei olla jouten koskaan."

"Sen kyllä näen", vastasi mestari Peterling, "ja rahaa ansaitsette myös runsaasti. Oletteko paljonkin jo ansainneet tuolla ajalla, kun lapsenne ovat olleet poisja?"

Ukko Lindeman nyökäytti päätään tyytyväisenä ja vastasi, että "onhan sitä kerääntynyt jo jonkun verran."

"Ja säästönne säilytätte pankissa, wai kuinka?" kysäsi Peterling.

"Eikö mitä", vastasi wanhus hymyillen. "Säilytän rahani kotona, sillä minulla on warma talletuspaiikka omassa huoneessani."

"Wai niin! Warmaankin matuhuoneessanne, mestari?" jatkoi Peterling.

"Eipä niinkään!" vastasi Lindeman kääntäen tarinan toiselle tolalle. "Pääasia on waan, että rahat ovat warmassa tallessa. Mutta taitaa ollakin jo myöhä. Murinko on mennyt mailleen jo aikaa sitten ja minun täytyy lähteä iltaselleni. Hywää yötä, mestari!"

"Hywää yötä, hywää yötä", vastasi Peterling Lindemannille, joka warkalleen poistui kotiansa kohti. Waan Peterling ei mennyt asuntoonsa, waan jäi seisomaan aidan wiereen yhä katselemaan naapurinsa istutuksia. "Kyllä wanhuksella luullakseni rahoja on", tuumaili hän itsekseen, "sillä hän tekee työtä päiwät

pitkät eikä kuluta rahoja juuri mihinkään. Mutta jospa tietäisin, missä hän rahansa säilyttää! Olen ennenkin ottanut selkoa tällaisista asioista ja luulenpa tälläkin kertaa perille pääseväni. Kehottakoon vaan olemaan rehellisenä! Jossi ainoa rohkea teko on tehoovampi kumminkin, kuin hänen ainainen ahkeruutensa. Mitäpä onkaan hyötyä hänelle työstä ja säästöistä, kun minä sieppaan parhaan palan suuhuni hänen noffansa edestä? Hullu olet! Säästä sinä vaan, ja minä — — — niin, sepähän sitten nähdään.“

Mina siitä hetkestä alkaen, jolloin ukko Lindeman juoraan ja pahaa aavistamatta kertoi tuosta salaisesta ja suurella työllä ansaitusta aarteestaan, wartioi Peterling lakkaamatta ja salaisesti naapurinsa puuhia. Usein iltamyöhällä, kun kaikkialla oli pimeää, kapusi hän yli aidan, joka erotti puutarhat toisistaan ja hiipi salaa kuin kissa-ajunnon läheisyyteen, nähdäkseen aikkunan läpi, mitä ukko Lindeman toimi sisällä. Niin kului useampia viikkoja Peterlingin pääsemättä toteuttamaan aikeitaan. Tavallisesti näki hän ukon hänen kotoaskareissaan, puhdistamassa työhuonettaan seuraavaksi päiväksi, tahi myös usein kirja kädessä, joka kirjasta päättäen oli joku hartauskirja. Kun Peterling usein oli tuntikausia odotellut, löi Lindeman kirjansa kiinni ja meni wästen naapurinsa harrasta toivomusta makuuhuoneeseensa ja paneutui sammutettunsa lampun levolle. Vaan mestari Peterling sai nološtuneena laskeutua alas wahtipaikaltaan ja wihaisena palata kotiansa.



Tuli tuosta syksy eikä muurari Peterling vielä kään ollut saanut mitään erikoista aikaan. Silloin sattui muutamana iltapäivänä, että hän huomasi, kuinka erästä suurta firjoituspöytäa kannettiin naapurin talosta ja heti arveli hän, että pöytä oli Lindemannilta tilattu ja hänen werstaassa tehty.

„Wihdoinkin tulee tilaisuus“, tuumi hän itseksensä. „Wanhus seuraava warmaan kantajia, saa maksun pöydästänsä, palaa takaisin kotiinsa ja panee rahat samaan paikkaan, missä hänellä muuten aarteensa ovat. Täytyy pitää miestä waan filmällä!“

Hetken perästä näki hän totta tosiaan, että ukko Lindeman tuli juhlawaatteisja huoneesta, sulki omen jälkeensä ja seurasi kantajia kaupungille.

„Ei ole ketään kotona! Nyt on siis aika otollinen“, murisi Peterling itseksensä ja sen enempää asiaa harmitsematta kapusi hän yli aidan, kiiruhti suoraa päätä kaswitarhan läpi asunnolle, awasi helposti omen, joka oli suljettu waan ulkoapäin työnnettävällä salwalla ja meni sisään. Etäällä filmäykellä haki hän jokijestä sopesta noisja pienisjä, mutta siisteisjä huoneisja, kunnes wihdoin löysi omen takaa erään syrjässä seisowan seinäkaapin, jonka heti arwasi rahaarten säilytyspaikaksi.

„Ahaa, täällähän onkin aarrepesä, jota etsin“, tuumi Peterling mielisjään ja käsiään hieroen. — „Kunpa ehtisin wain tarkastaa, ennenkuin isäntä kotiin ehtii.“

Nopeasti kiskasi hän taskustansa käärön awaimia ja koetteli awata seinäkaapin omea, joka hänelle pian myös onnistuikin. Owi awautui ja pian huo-

masi mestari Peterling, että hänen aamistuksensa ei ollut pettänyt. Kaapissa oli koko joukko Lindeman'in rehellisesti ansaitsemia jäästöjä sekä vielä muuan kellastunut paperi. Ja päästäkseen tämän kaiken haltiaaksi tarvitsi Peterlingin waan ojentaa kättänsä. Niin hän tekikin. Hän kurotti käensä, mutta weti sen taas pian takasin supisten itseksensä: „Ei, ei, se ei käy päinsä, olisihan narri, jos niin tekisin! Hänhän huomaisi heti, että rahat owat poisä ja siitä nousisi tietysti hirmuinen mellakka. Sitä paitse woinhan vielä odottaa jonkun aikaa, kunnes jäästö kasvaa vielä suuremmaksi. Minäkin tuon summan, jonka hän on ansainnut kauniilla firjoituspöydällensä, tahdon vielä lisäksi saada omakseni. Kärjivällisyyttä siis waan! Hetkinen kärjivällisyyttä! Kuta suurempi aarre on, sitä edullisempi on se löytäjälle!”

Taitawalla kädellä painoi hän taas kaapin kiinni, poistui warowasti paikalta ja meni puutarhan kautta kotiansa. Täällä piti hän tarkoin filmällä, koska ukko Lindeman tulisi kotia. Hän istui liikahtamatta akkunassaan kunnes pimeä tuli ja hänen täytyi pimeän takia heittää paikkansa.

„Kauan wanhus wiipyy! Mitä ihmettä hänellä on niin kauan tekemistä kaupungilla?” kyseli hän itseltänsä. „Olisiko mahdollista, että hän wasten tapojaan olisi mennyt kapakkaan? Mutta se olisi vielä parempi, sillä sitä fikemminkin on hän sitten nukkuma!”

Mestari Peterling oli taas lähtenyt liikkeelle. Suolimatta iltatylmästä, joka häntä wärisytti, seisoi hän taas aitanä wieruksella ja odotti hörönforwin.



Wihdoinfin kuuli hän askeleita, kuuli myös owen narahtawan ja hiukka myöhemmin näki tulen wilah-tawan affunasta.

„Nyt on hän kotonaan, — pikaisesti waan yli!“ henkäsi Peterling ja hetkinen myöhemmin seisoi hän jo naapurinsa affunan vieressä, josta hän tuuheitten wiiniköynnöksien ympäröimänä katseli huoneeseen sisälle. Pirullinen ilon hymy oli hänen huulillansa. Parisen minuuttia wain jäi hän paikallensa, sitten wetäytyi hän taas huomaamatonna kotiansa.

„Kaiffi on, niinkuin olla pitää“, tuumaili Peterling itsensä. „Tulin juuri sopiwimpaan aikaan. Pesään karttuu waan uusia säästöjä! Mutta kuinka on naapuri ihmettelewä, kun hän huomaa pesän olewan tyhjän! Vielä tänä yönä otan minä siitä kaiffi!“

Ukko Lindeman ei woinut vähääkään aawistaa, kuinka riettaita ja pahoja aikeita hänen ilkeällä naapurillaan oli tekeillä. Päinwastoin oli hän tänä iltana erittäin hywällä tuulella, sillä hän oli pääsnyt askeleen pitemmälle päämaalinsa tarwoittamisessa. Rikas kauppias, jolle hän pöydän walmisti, oli ollut erittäin tyytywäinen siihen ja sen werrattain helppoon hintaan. Hän ei ollut ainoastaan antanut lisätyötä, waan vieläpä rahojatin etukäteen tarpeitten ostamista warten.

Tuon etukäteen saamansa rahan sekä pöydän hinnan kätti ukko Lindeman heti kotiin palattuaan seinäkappiin, vähääkään aawistamatta, että hänen tekojansa wartioiwat ilkeät silmät. Juuri sillä hetkellä seisoi Peterling affunan alla, tyydyttäen irs-

taista wakoilemishimoaan. Mutta uffo Lindemannin ajatukset olivat toisaalla. Rauhallisena söi hän yk-finfertaista illallisateriaansa, järjesteli fitten talous- ja työkapineitansa, ajatteli rakkaita lapsiansa ja laski mieleensä milloinka hän jaiji taas yhtyä heidän kanssansa. Kun kello soi kymmenen, läksi hän kamarriin ja asettui levolle. Lamppu sammui ufon pöydällä ja pian ilmaisi hänen syvä ja säännöllinen hengityksensä että hän oli waipunut sikeään ja sywään uneen.

Yari tuntia myöhemmin jaattoi tarkkaavalla formalla kuulla hienoa rapinaa rakennuksen ulkoowen edustalta. Uffo Lindeman ei sitä kuullut, waan nukkui häiritsemätönnä sikeätä untansa. Taas kuului permannolta askeleita, keweitä, hiipiwä ja niin hiljaisia, että tuskin petoeläin hiljaisemmin käy saaliinsa kimppuun. Uffo-owi aukeni narinatta, niin teki siisowikin, sillä molempien saraumat oli talonisäntä äsken woidellut, ja hänen hyvä taloudellinen huolenpitoinsa kääntyi hänelle itselleen siis nyt wahingoksi, sillä owet käwivät fitinättä ja niin liukkaasti, ettei torkkuwakaan olisi woinut kuulla niitten liikkumista ja wielä wähemmin siis sellainen, joka äsken oli nukahtunut makeimpaan uneen.

Mutta ehken olifin parempi, ettei mestari Lindeman herännyt, sillä murtowaras kantoi powesjansa pitkää, fiiltoteräistä weitseä, jolla hän aivoi poistaa kaitfi esteet tieltänsä. Käytyään siisään huoneeseen, seisahtui Peterling hetkiäkse tutkiaksensa ja tarkastaaksensa oliko kaitfi rauhallista ja waaratonta. Hänen silmänsä jäkenöiwät ja hänen kaswoillansa oli kawala



ilme. Kuka tietää, jos Peterling olisi tavannut naapurinsa walweella wuoteeltaan, mihin sammottavaan ja julmaan tekoon hän olisi tehnyt itsensä syypääksi! Nyt, kun kaikki oli ympärillä rauhallista, kun ukko Lindeman lepäsi niin sikeästi suloisen unen helmassa, hymähteli tuo konna hyvillä mielin. Hän antoi weitsen olla tupesiansa, mutta otti taskustansa awainnipun, joka oli tarkoin käärittynä waatteeseen, ettei sen kilinätä kuuluisi. Totuttuun tapaan awasi hän hiljaa seinäkaapin owen ja taitamalla kädellä otti sieltä rahakäärön, jonka pisti sitten sywään taskuunsa.

Mutta äkkiä lyhyhistyi hän kokoon ja käwi kuulonkalpeaksi. Hän kuuli ääntä wiereisestä huoneesta. Säikähäksissään puri hän hammastaan, ryypisti otsaansa ja tarttui kiihkeästi weitsensä kahwaan. Heti kumminkin rauhoittui katse hänen kalpeilla kaswoillaan. Ja uudestaan ojensi Peterling tyytywäisenä riettaan kätensä kaapin komeroihin. Ukko Lindeman oli uneksinut ja uneksiessaan maininnut lastensa nimiä. Mutta tämä ei häirinnyt ollenkaan Peterlingiä hänen rumaa työtänsä täydentämästä ja loppuun saattamasta.

Rahat olivat nyt siis anastetut, mutta vielä oli kaapisja tuo jo aikaisemmin mainitsmamme kella lastunut paperi. Peterling aprikoi hetkisen, ottaisiko hän paperin wai antaisiko hän sen olla paikoillaan — ja päätöksiksi tuli, että hän otti paperin ja pani senkin taskuunsa. Sen jälkeen otti hän awaimen warowasti reiästään ja jätettyään kaapin owen auki läksi hän pois yhtä warowaisesti, kuin oli tullutkin.

Ukko Lindeman lepäsi yhä rauhallisena, vähintäkään aavistamatta mitä wiereisessä huoneessa tapahtui.

Yö oli mennyt, aamu waljennut ja kun ensimmäiset päivän säleet tunkeutuivat affunasta huoneeseen, nousi tuo ahfera niffarimestari vuoteeltaan, pukeutui ja meni mafuusuojusta ajuinhuoneeseensa. Ensi filmänräpähkässä ei hän huomannut, että seinäkaapin owi oli auki, sillä hän seisoi selin kaappiin; mutta käänttyänsä säpsähti hän ja kylmä wäre käwi läpi hänen selkäytimensä. Kumminkin toivoi hän vielä; että hän oli edellisenä iltana unoh-  
tanut owen auki ja niin hän kiiruhti heti paikalle. Silloin huomasi hän, että kaappi oli tyhjä, sen sisusta tarfalleen pois wiety. Raikki, mitä ifinä vähäpätöifintäkään fiellä oli ollut, oli nyt häwinnyt. Tämä kauhea tofiastia surkastutti häntä ja waikeroiden sai hän kalpeana ja wapijewin huulin sanotuffi: „Oh Jumalani, Jumalani!“ Tuskan hifi tippui ufon ot-  
salta ja hänen polwenja wapijewat niin että ne tuskin kannattiwat häntä. „Kuka on minulle, köyhälle miehelle, tämän tehnyt? Raikki, kaikki poisja! Myös nuo etufäteen saamani rahat ja monien, monien kowien vuosien säästöt! Oi Jumalani, tätä en kestä!“

Tuijottawin filmin katsoi wanhus tyhjään seinäkaappiin ja wapijewin käsin haparoi hän sen sisustaa, kunnes huomasi, että tarwitsi tufea pysyäkseen pystyssä. Puolipyörrehtäissä waipui ukko penkille ja painoi ristiin kätensä, joille tippui suuria kynneltarpaloita.

„Minun omat, armaat lapseni!“ waikeroi hän puolekfi sammuneella äänellä. „Warastetut! Ryö-



wättyt! Kaunis unelmani on haihtunut kuin savu!  
Hyvä Jumalani taiwaassa, tätä ei kestä!"

Kauan aikaa istui vanhus tuossa paikallaan tuntien tuskaa ja sydämen kipua. Kynneleet waluivat wirtanaan ja hänen wawahtawilta huuliltaan kuului walittawa ääni. Ei hän waikeroanut itsensä, waan rakkaitten lastensa wuoksi ja tuon jalomielisen kauppiaan tähden, joka luottaen hänen rehellisyyteensä oli uskonut hänelle niin suuren ennakkomaksun.

„Mitä tuo mies ajatteleekaan minusta, kun hän kuulee tästä warkaudesta?“ änkytteli hän. „Eiköhän hän luule, että itse olen warkauden tehnyt ja hänen rahansa hyväkseni käyttänyt. Mutta ei, se ei saa tapahtua! Olijin walmis myömään taloni ja tawarani, saadakseni moijet luulot poistetuksi! Rehellisesti olen aina toimiwa, käyköön sitten Jumalan tahdosta minulle kuinka hyvänsä!“

Wihdoinkin alkoi vanhus toipua tuosta kowasta kolauksesta, joka häntä oli kohdannut, mutta yhä kaifuu wain hänen korwissaan kysymys: „Kuka on tämän kaiken tehnyt?“

Hän nousi, meni vielä kerran tarkastamaan kauppia ja huomasi nyt, että se oli awattu waleawaimella. Mutta kuinka oli waras päässyt sisälle? Ulko Lindeman meni owelle ja huomasi sen lukitukseksi. Samoin oli myös ulko-owi ja portti. Vanhus meni puutarhaan ja koetteli etsiä wieraita jälkiä, mutta ei sekään onnistunut. Jälkiä kyllä näkyi hiekassa, mutta ne oliwat sitin sokin wiemättä mihinkään määrättyyn suuntaan. „Waras näkyy liikkuneen tarkoin tehdyn suunnitelman mukaan ja

tuntuu hywin tunteneen nämä paikat", tuumi ukko itsefseen.

"Jumala yksin tuntee warkaan, ja Jumala myös on hänet rankaisewa, jollei maallisen oikeuden käsi yllätä. Mutta enhän pääse mihinkään näin, minun täytyy kiireesti ryhtyä toimiin walkeutta saadakseni tähän asiaan."

Hän weti nutun päälleen, pisti hatun päähänsä ja meni suoraa päätä poliisiin luo ilmoittamaan warfaudesta ja pyytämään apua warkaan ilmisaamisefsi. Se oli hänelle lohdutus, että kaikkiällä häntä heti uskottiin ja samassa myös lähetettiin hänen mukaansa muutamia salapoliiseja tutkimaan sekä rakennusta että kaswitarhaa ja kaikkea, josta etjimityösfä woi olla hyötyä. Mutta walitettawasti eivät nämät saaneet mitään selwää ja kun ukko Lindemannilta kysyttiin onko hänellä ollut wihamiehiä, niin wastasi wanhus sellaisia ei tuntewansa. Hänen oppipoikansa oli rehellinen nuorukainen ja muita ei ollut liikkunut talossa. Lindemannin mieleen juolahti arwaamatta epäilewä ajatus naapuri Peterlingiä kohtaan, sillä hänelle hän oli kertonut aarteestansa, — mutta tämän ajatuksen pudisti hän heti päältään kertomatta siitä sanaakaan kenellekään. Kaswitarhassa ei näkynyt mitään epäiltävää, waiikka polut ja aidan wierukset tarkkaan tutfittiin. Näytti siltä, että waras oli tullut ja mennyt sukajalassa, wälttääkfsensä jättämästä jälkiä.

Poliisit lupasivat toimia parhaansa mukaan päästäkfsensä warkaan jäljille ja lohduttaen kertoivat woiwansa ainakin parin wiikon perästä antaa jonkimmoisia tietoja hänestä. Ukko Lindemannin täytyi



tyytyä näihin epämääräisiin lupauksiin. Kun etjiät olivat poistuneet, läksi ukko tuon rikkaan kauppiaan luo, joka hänelle oli antanut työtä ja luottoa, kertoamaan kuinka surkeasti hänelle oli käynyt.

„Tiedän kaikki, mestari Lindeman“, puhui kauppias ystävällisesti, tullessaan vanhusta vastaan, joka tuskin pääsi ääneen mielipahasta.

„Koko kaupunki tietää jo tapauksen eikä kukaan ota enemmän osaa suruunne, kuin minä. Tuo rahsumma, jonka saitte etukäteen, älköön huolestuttako teitä millään lailla, sillä tunnen teidät kunnan miehiksi, joka kyllä maksatte kuin jaksatte. Mutta jollette jaksaisikaan, niin ei sekään muuta ollentaan väliämme, vaan edeskin päin olen aina tilaava huonekaluni teiltä.“

Vanhukselta waluivat kyneleet filmistä kuullessaan jalomielisen kauppiaan lohduttavia tarinoita. Ne olivat niin huojentavia hänen ahdistetulle sydämmelleen.

„Ei, ei, herra Reinhold“, vastasi ukko Lindeman, „rehellisyys maan perii — on olewa tunnusjanani ja kowin olisi halpamielistä ja alhaista wäärin käyttäminen teidän jalomielisyyttänne. Te olette lohduttaneet minua ja sanoneet luottawanne minuun jo ennenkuin itse olin ehtinyt tehdä selkoa onnettomuudestani. Se on ollut suuri wirtistys musertuneelle sydämmelleni! Olen myöwä taloni puutarhoineen ja sitten maksawa sen, mitä teille olen welkaa.“

„Se ei saa tapahtua, mestari!“ vastasi herra Reinhold tarttuen vanhuksen käteen. „Tuota rahsummaa wailta hywin woin olla ja omatuntoni on

olewa näin paljoa rauhallisempi, kuin jos tietäisin, että sen takia olisin häätänyt teidät pois kodostanne. Ja sitäpaitsi luulen, että waras ennen pitkää joutuu kiinni saaliineen ja niin ollen olisi talon hukkaaminen siis aivan tarpeetonta. Olkaa lewollinen, mestari, ja pysykää asumasja kotonanne! Rohkaistkaa mieltänne waan, ystäväni, niin kaikki käy taas hywin!"

"Niin, niin, herra Reinhold", vastasi wanhus. "Du tosin kaikki rahani häwinneet, kuin tina tuhkaan, mutta sittenkin on parempi rohkeasti ryhtyä työhön ja ahferoida kahta ahferammin, kuin istua allapäin kädet ristisjä. Olette antaneet minulle toiweita ja Jumala teitä niistä palkitkoon. Jo tänään alan tehdä huonekalujanne ja olen parastani koettawa niitä valmistaesjani!"

"Se on oikein, mestari, sellaista puhetta minä mielelläni kuulen", kehotteli herra Reinhold, "ja jos taas tarwitsette ennakkopalkkaa, niin tulkaa waan huoleti luokseni. Ymmärrättekö? Jumalan haltuun!"

Woimaffaalla käden puristuksella erosiwat kauppias ja mestari. Lindeman palasi kotiansa, ollen jo paremmalla tuulella.

"Niin, niin", tuumi wanhus itsekseen kotimatfallaan — „rehellisyys on kumminkin paras siinaus! Siinä on tuki ja turwa onnettomuuden kohdatesja, sillä rehellistä ihmistä ei tukaan onnettomuudesta jnytä. Runnon miehenä aion aina pysyä!"

Kotimatfallaan wiipyi ukko Lindeman kauemmin kuin tavallisesti, sillä wäähän wäliä kohtasi hän tuttuja, jotka seisahtuivat tarinoimaan ja ilmoittiwat osanottoansa wanhusen suruun. Oli myös monta



fellaista, jotka tarjoutuivat auttamaan, jos Lindeman olisi awun tarpeessa, ja ennenkuin hän kotiansa ehti oli häneltä tehty tilauksia niin paljon, että niitä riitti ainakin vuoden ajaksi, waikka mestari aikoihin hanffia itselleen lisätöwoimia. Tämä tuttujen ja ystäwien osanotto ilahutti wanhusta niin että hän palasi kotiinsa fewyellä sydämmellä ja luottaen Sumalaan tarttui hän taas työhön käsijsi werstaassaan. Pitkin päivää vielä käwi hänen luonaan lohdutusten tuojia, ja iltapuhteella pistähti myös mestari Peterling pirttiin. Wakawin sanoin lausui hän osanottonsa naapurinsa onnettomuuteen ja koetteli kaikin tawoin tiedustella eikö Lindeman epäillyt ketään syylliseksi konnantekoon. Ukko Lindeman ei wastannut suoraan, puhui waan, kuinka kaiffialla läsnä olewa Sumala on vielä kerran joko pikemmin tahti myöhemmin tuowa kaikki päivän waloon ja antawa warfaalle ansaitun palkkansa. Peterling weti suuta iwallisesti kieroön ja kohotti wain harteitansa.

„Niinpä niin!“ iwasi Peterling. „Toiwoa, eikä kumminkaan koskaan päästä toiweittensa perille! Siinä näette siis, naapuri, miten pitkälle säästäwäisyydellä päästään. Mitä te olette vuosikausia säästäneet, sen wie teiltä toinen filmänräpäyksesä. Mitä auttaa siis aina rehellisesti toimiminen? Teilläkin lienewät wihdoinkin silmät auenneet, niin ettette enää turhanpäiten aherra wastaisuuden waralle. Jokaisella päivällä olkoon huoli itsestänsä.“

„Olipa miten oli, mutta rehellisyys kumminkin aina maan perii“, wastasi Lindeman maltittomammin.

„Teidän oppinne eivät telpaa minulle, mestari Peterling! Elkää puhuko niitä minua warten!“

„Samapa se, mielelläni woin waietakin“, jatkoi Peterling. „Te pysytte siis vielä kiinni tuossa wanhassa, kuluneessa sananparressanne „rehellisyys maan perii“, waikka hywin olette nyt nähneet, mihin se wie!“

„Niin juuri“, oli wastaus. „Minä, aina waan koko elämäni läpi on rehellisyys olewa mielilauseeni!“

Peterling rypisti otsaansa ja meni. Uffo Lindeman istahti rauhallisena työhönsä arwostamatta sen enempää ilkeän naapurinsa fewytmielisiä pafinoita.

### Kolmas luku.

#### Kawala teko pysyy yhä hämärässä.

Kului wiikkoja ja kuukausia, poliisit olivat wäsymättä walweilla ja paniwat parastaan saadakseen selwille, kuka oli syypää tuohon kammottawaan tekkoon, joka oli herättänyt pelkoa ja kauhua koko kaupungissa, mutta kaikki oli turhaa. Ei wähäisintä wihiäkään löytynyt, joka olisi woinut johtaa warkaan jäljille.



Ukko Lindeman koetti, waikkapa tuskalliselta tuo häwiö tuntuikin, unohtaa pois koko tapahtuman, jaada takaisin tyhnen mielensä ja yhä suuremmalla ahkeruudella korwata sen häwiön, jonka hän oli kärsinyt. Hänen aherruksensa kantoiwatkin hyviä hedelmiä ja hän oli maksanut jo melkein puolen welaustansa herra Reinholdille, kun häntä äkkiä kohtasi toinen paljoo waikkeampi ja suurempi onnettomuus. Warhain kewätkefästä, kun ukko Lindeman kerran oli kaswitarhasssa panemassa kuntoon ja kohentelemassa maahan painuneita kasvejaan, tuli naapuri Peterling taas aidan kupeelle ja tervehti Lindemania iwallisella hymyllä.

„Hywää iltaa, mestari Lindeman“, sanoi hän. „Minusta on hywin mieluista, naapurini, että te aina pidätte niin hywää huolta ja loppumattomalla ahkeruudella muokkaatte minun kaswitarhaani.“

„Teidän kaswitarhaanne?“ kysyi ukko Lindeman hämmästyksissään ja katsellen Peterlingiä itäänkuin tämä ei olisi ollut täydellä järjellään. „Teidänkö kaswitarhaa?“ ihmetteli hän vielä kerran. „Leikkiä kai lasfette.“

„Tosiisani puhunkin“, wastasi Peterling, „ja puhun tästä kaswitarhasta aiwan kuin omastani, sillä se kuuluu minulle. Se ihmetyttää kentiesi teitä, naapurini, mutta niin kumminkin asianlaita on. Jo kyllin kauan olette kaswitarhaa hallussanne pitäneet, mutta nyt wihdoinkin täytyy oikeuden päästä wallelle ja jolllette hywällä aio luopua siitä, niin pian olen oikeuden kautta periwä omaisuuteni.“

„Oikeuden kautta ja kaswitarhaniko?“ kysäji ukko Lindeman aiwan ällistyksissään ja niinkuin hän olisi pilwistä pudonnut.

„Niin juuri“, oli wastaus, „ja ei teillä ole syytä ollenkaan olla ihmeissänne, sillä oikeus on täydellisesti minun puolellani ja sen olen teille heti selwittävä.“

Ukko Lindeman rypisti otsaansa ja nosti päättään tarkkaawaisena, waan Peterling selwitti:

„Kun te, naapurini, ostitte talonne, niin warmaan olitte te siinä hyvässä luuloissa, että kaswitarha kuuluisi myös siihen. Mutta asian laita ei ole ollenkaan niin ja sen woin minä kerrassaan näyttää toteen. Jo ammoijista ajoista on kaswitarha kuulunut minun talooni. Teidän talonne aikaisempi omistaja osti talon minun isältääni ja sai kaswitarhan wain jokifuksi ajaksi wuokralle. Nyt on tuo määräaika mennyt umpeen ja maa on siis luowutettava minulle. Jos te ostitte kaswitarhan taloonne kuulwana, niin on teitä pahoin petetty.“

„Se ei ole totta, waan pelkkää walhetta“, wastasi ukko Lindeman kiivaasti. „Kaupparija näyttää selwään, että kaswitarha kuuluu täydellisellä omistusoikeudella talon alle, eikä ole mikään wuokra-  
maa. Elkkää toki puhuko moijia hullutuksia, mestari Peterling!“

„Wai niin, no ehkempä saan sitten nähdä teidän kaupparijaanne“, wastasi Peterling kylmäverisesti. „Jos siinä on päinwastainen sisältö, kuin minun papereisiani, niin mielelläni myönnän teidän olewan oikeassa ja itseni wäärässä. Mutta kaikessa



tapauksessa tahdon kumminkin omin silmin nähdä kaupparijanne."

Ukko Lindeman jäpsähti ja kalpeni yhtäikaa, sillä hän tiesi hyvin, että kaupparija oli varastettu rahojen kanssa. Kaupparijalla ei kyllä ollut mitään merkitystä rakennuksen suhteen, sillä talo oli kirjotettu yleiseen maakirjaan, mutta kaupparijasta riippui kokonaan omistusoikeus kasvitarhaan. Kuitenkin koetti Lindeman pysyä tyyneenä ja vastasi rauhallisesti:

"Jäävä kyllä, ei minulla enää ole kaupparija hallusjani, vaan varmasti kumminkin tiedän, että kasvitarha kuuluu rakennukseen, ja woin myös hyvällä omalla tunnolla todistaa, että kasvitarhan olen saanut hallittawakseni täydellä omistusoikeudella."

"Niin, niin, sitä on helpompi sanoa, kuin tehdä", vastasi Peterling. "Omista papereisjani ei löydy janaakaan, joka mainitseisi omistusoikeudestanne kasvitarhaan, vaan päinwastoin käy niistä selville, että olette sen vaan arenille saaneet. Ja woidaksenne nähdä, kuinka asianlaita oikeastaan on, niin tulkaa luokseni kotiani, sillä siellä tahdon teille näyttää kaiikki."

Ukko Lindeman, pahojen aawistusten wallassa, jätti työnsä ja seurasi naapuria hänen huoneeseensa. Peterling otti esille paperinsa ja näytti heti naapurilleen paikan, johon hänen vaatimuksensa nojautui muka. Ukko Lindeman luki sykkäwän sydämmin ja kylmä wäristys käwi läpi hänen ruumiinsa. Kaiikki näytti oikealta, waikka wanhus kyllä hyvin tiesi, miten wäärätki totuus oli kuwattu. Hän ei woinut

kumminkaan tuoda totuutta ilmi, sillä häneltä puuttui todistuksia ja niin täytyi hänen luopua kaswitarhastaan, joka hänelle oli käynyt niin rakkaaksi ja jota hän niin huolellisesti oli wiljellyt.

Se oli taas kova koloaus, paljon kowempi kuin rahastöiden menettäminen, sillä kaswitarhastaan sai uffko Lindeman suuren osan elintarpeitaan, ja kun tämä tuottawa lähde ehtyi, niin lakastui samalla myös ukolta tuo ainainen toivo saada jotakin kofoon lappiensa waralle. Siinä istui nyt uffko kerrassaan lannistettuna, mutta pian hän taas rohkaifi luontonsa ja wakawalla äänellä puhui naapurilleen:

„Mestari Peterling, voitteko Jumalan ja omantuntonne nimesä wannoa, että tämä wälifirja on oikea ja wäärentämätön?“

„Mitäikäs en“, oli wastaus, waikka Peterling ei uskaltanut katsoa naapuriansa suoraan silmiin, — — „rohkenempa wakuuttaa, waikka mitä!“

„Wai niin, wai niin“, ihmetteli Lindeman, „silloin teette wäärän walan, naapuri Peterling, ja Jumala on teitä fiitä rankaisewa! Baha wain, että minulla ei enää ole hallussani kaupparijani, josta kyllä käy selwille, että kaswitarha on minun omaisuuttani, sillä waras, joka rahani wei, warasti kaupparijankin. On kumminkin yhdentekewää, — minullahan on kaupparija ollut käsisjäni, olen sen lutenut ja olen myös kaupparijumman rehellisesti maksanut. Sen woin wannoa Jumalan ja omantuntoni kautta, ja saapa nähdä eikö rehellisen miehen puheelle panna oikeuden edessä enemmän arwoa, kuin wäärennetylle wälifirjalle.“



„Ohoo!“ huusi Peterling, „jos täällä puhuttekin tuolla tavalla, niin ettehän toki kumminkaan oikeuden edessä uskaltane syyttää minua wäärennyksestä.“

„Niin olen tekewä ja sen teen luottamuksessa Jumalaan“, wastasi Lindeman juhlallisesti. „Te, naapurini, muistakaa toki että Jumala näkee kaikki ja on ennen pitkää saattawa kaikki taas päivän valoon.“

Näin puhuttuaan jätti ukko Lindeman nopein askelin ja pää pystyssä naapurinsa talon. Mutta pian lannistui mielensä taas. Kun wanhus pääsi majaansa, waipui hän rauenneena penkille, peitti kaswonsa ja waikeroi ääneen. Hän tiesi hyvin, ettei Peterling luopuisi hankkeestaan, ennenkuin kaswitarha olisi hänen hallusjansa. Ja mitä oli Lindemanin tehtävä? Häneltä puuttui aseita, torjuakseen uhkaawaa hyökkäystä. Kauppariija, johon hänen oikeutensa perustui, oli häwinnyt. Ja kuinka oli hänelle mahdollista löytää se jälleen? Sehän tuntui aiwan mahdottomalta! — —

Mutta äkkiä pisti Lindemanin päähän uusi ajatus

Jospa hänkin tekisi itselleen toisen kaupparijan ja wäärät nimet firjoittaisi sen alle puollustaakseen oikeuttaan! Mutta siihen kiusaufseen hän ei langennut kuitenkään; hänelle pian selwisi, että moinen menettely weisi rauhan hänen omaltatunnotaan.

Löytyihän muitakin ihmisiä, jotka muistivat vielä hyvin, että hän oli maansa ostanut ja rehellisesti maksanut. Eihän oikeuskaan woinut miten pitää wääriä nimiä oikeina ja mahdotontahan olisi Peterlingille todistaa niiden wäärentämättömyyden! Ukko Lindeman puollustaisi siis omaisuuttaan ja pe-

lastaiji sen lapsilleen! Jospa hänen wihamiehensä käyttäisiwätkin huonoja aseita, niin oli hän kufistawa naapurinsa totuuden aseilla ja paljastawa hänen pahat tekonsa!“ —

Ukko Lindeman istui kauan paikoillaan ja katsoi asioita puolelta ja toiselta. Bowessaan tunsi hän risti-riitaisten tunteitten kowaa taistelua. Waan lopulta hän kaimi epärehelliset keinot karkoitti rinnastaan ja päätti uskollisena pyhä tunnuskauseelleen: Rehellisyys maan perii! ja olla hiuskarwaakaan poikkeamatta totuuden oikealta tieltä. Hän nousi äkisti istuimeltaan ja nosti kätensä taivasta kohti, ikäänkuin hän olisi anonut wahwistusta rehelligille aikeilleen.

„Jätän kaimi Jumalan huostaan“, janoi hän hiljaa itselleen. „Hän tietää kyllä, mikä totuus on ja Hän yksin on oikeuden herra ja mestari!“ —

Peterling jatkoj uutterasti perimyswaatimuksiaan ja kun ukko Lindeman ei suostunut jättämään kaswitarhaa hänen huostaansa, haastatti hän naapurinsa oikeuteen. Turhaan koetti Lindeman kaikenmoisilla perusteilla ja wakuutuksilla puolustaa oikeuttaan; wastapuolueen kirjalliset wäitteet puhuiwat päinwastaista kieltä. Peterling wannoi olewansa oikeassa ja oikeus ei woinut muuta, kuin julistaa päätöksen Peterlingin eduksi. Monet epäilivät kyllä oliko Peterling oikeassa ja pitivät luonnollisempänä, että kaswitarha kuului Lindemanille, — mutta siitä ei lähtenyt mitään hyötystä itse asialle. Oikeus tuomitsi että ukko Lindemanin tuli jättää kaswitarha Peterlingille ja maksaa vielä melkoiset kärjäkulut. Peterling riemuitsi ja jo seuraawana päiwänä ryhtyi



hän siirtämään raja-aitaa niin, että koko kaswitarha tuli hänen puolelleen. Ukko Lindemanilla sydäntä särki, hänen nähdesjään kuinka naapurinsa wei häneltä hänen omaisuutensa. Tuskin saattoi hän pida'täytyä khyneleistä. Peterling, huomattuaan wanhusen suuren surun, koetti waan pilkalla katferoittaa häntä yhä enemmän.

„Mhferuutenne on minua aina miellyttänyt!“ ilkkui Peterling wanhuselle. „Johan olen puhunut siitä ennenkin, kuinka mielelläni näen, että te hoidatte ja muokkaatte minun kaswitarhaani.“

Ukko Lindeman nosti wain olkapäitään mitään vastaamatta ja kääntyi naapurilleen jelin.

„Tuntuu niin hywältä“, jatkoi taas Peterling, „ettette enemmän wälitä häwiöstänne, sillä jäähän teille kumminkin tuo mielilauseenne: Rehelliisyys maan perii! joka teitä kaikfiällä lohduttaa.“

„Niin, mestari Peterling, siitä on minulle suuri lohdutus“, wastasi Lindeman.

„Tästä puolin on teillä kumminkin waikampitulla toimeen wain tuolla mielilauseellanne“, iwaili Peterling.

„Rehelliisyys maan perii kumminkin, waikka wäärnyskin usein riemuitsee“, wastasi wanhus loukkaantuneena pilkkasanoista. „Kärjiwällisyhtlä wain! Te itse olette kerran minulle sanoneet: oikeuden täytyy pysyä oikeutena! ja niin totta kuin taiwas on päälämmä, vielä tulee se aika jolloin huomataan kumpi meistä on oikeassa.“

Wihdoinkin waimeni mestari Peterling. Wanhusen wakawilla sanoilla oli waiutuksensa. Peter-

ling joutui hämilleen ja koetteli peitellä waifeaa tilaansa. Naapurukset erosivat. Peterling meni kotiansa ja Lindeman painautui pirttinsä nurkkaan ruokouksissa Jumalaan, että Hän lähettäisi waloa pimeyteen ja antaisi oikeuden tulla ilmi.

### Neljäs luku.

#### Wihdoinfin toiveita salaisuuden selwämisestä.

Waikka ukko Lindeman panikin parastaan tointuaikseen hänelle sattuneesta wahingosta ja yhä kaswawasta rahapulasta, niin ei se kumminkaan ollut häneltä onnistua. Wahinkoa oli tullut liian usein ja kowin isoa. Ensiksi warkaus, sitten welka herra Reinholdille, kaswitarhan menettäminen ja wihdoin oikeuskulujen maksaminen; tuo kaiikki tule melko raskaaksi köyhälle miehelle. Hän ei kestänyt tätä kaikkea, sillä hänellä ei ollut tarwittawia rahoja ja niin ei ollut muu neuwona, kuin myödä talonsa suoriintuaikseen pahimmista welkamiehistä.

Tämä täytyi tapahtua ja se tapahtuikin. Herra Reinhold osti talon ja se oli onni ukko Lindemanille, ettei rakennus joutunut pahempiin käsiin,



sillä nyt sai hän edelleenkin asua talossa maksamalla wain vähäistä vuokratrahaa.

Oli luonnollista, ettei Lindeman tyennyt enää säästöä tekemään, sillä se mitä hän nyt wain nikkarityöllään ansaitti meni kädestä kärsään, waikka wanhus olikin ahkera ja eli hywin säästäväisesti. Tämä teki ufon mielen alafuloiseksi; usein heitti hän työnsä kesken ja waipui mietteihinsä, kumminkaan löytämättä keinoja, joilla hän woisi tilaansa parantaa. Hän ajatteli armaita lapsiaan, joitten tulevaisuuden hyväksi hän ei enää tyennyt mitään tehdä. Kaswitarhan menettäminen koi hänen mieltänsä enite. Siitä hän oli saanut elämäntarpeensa, perunat, paput, herneet, kaalit ja kaikki, jotka nyt oliwat rahalla ostettawat. Meljännekkettäin maksoi Lindeman hyrrynsä, polttopuun hinta oli kallistunut. Tästä kaikesta oli seurauksena, että menot nousiwat päälle tulojen ja siitä taas oli luonnollinen seuraus welkaantuminen.

Ukko Lindeman oli huolissaan, kowin huolissaan, tämän wooksi, mutta kuitenkin ei hän kadottanut mielen lujuttaan ja luottamustaan Jumalaan. Popumattomalla ahkeruudella työskenteli hän werstaassa ja koetteli kaikin tawoin täyttää welwollisuutensa jokaista kohta. „Rehellisyys maan perii“, se oli ja se pysyi aina hänen elämänsä mielilauseena. Wahinko wain, että wanhus, kaikesta hywydestään ja rehellisyydestään huolimatta, sai kofea niin paljon surua ja puutetta.

Sattui niin muutamana päivänä, että eräs polttopuun kauppaaja tuli perimään saataviaan ukko

Lindemanilta, jolla ei sillä kertaa ollut rahoja. Laskun antaminen maksamattomana takasin pahoitti kowin Lindemanin mieltä, mutta muu ei ollut newona. Pahaksi onneksi sai Peterling asiasta tiedon ja käytti nyt tilaisuutta saadaikseen tietoa Lindemanin mielialasta.

„No, mitäs teille nyt on tapahtunut?“ kysyi Peterling muka sääliwäisesti. „Arwattawasti on halonkauppias teiltä käynyt rahaa perimässä ja saattanut niin teidät ikävään asemaan. Olette joutuneet tekemiseen ikävän ihmisen kanssa, sillä hän itse ilmoitti minulle odottaneensa maksua kauan, ja jo tänään tahi huomenna aikoi periä saamistansa oikeuden kautta. Minä sain häntä kumminkin pidättäneeksi, niin että hän odottaa vielä kahdeksan päivää, mutta sitten onkin kaikki kärsiwällisyys lopussa.

„On kowin waikeaa olla noin ahdingossa“, wastasi ukko Lindeman huolissaan. „Mutta en tiedä kuinka minulle olisi mahdollista tuolle miehelle welfani maksaa wähässä ajassa. Kun häneltä halot ostin, lupasi hän malttaa mieltään pari tahi kolme kuukautta, mutta nyt käy hän aiwan äkkiä kimppuuni ja ahdistaa mua kuin pahinkin wihamies. En todellakaan tiedä, kuinka tästä niin wähässä ajassa selwiäisin.“

„Wai ette tiedä, mutta minä kyllä tietäisin, jos teidän asemassanne olisin, naapuri!“ sanoi Peterling naurussa suin.

„No, kuinka sitten?“ uteli Lindeman.

„Aiwan yksinkertaisella tavalla. Jos omia ei ole, niin woi ottaa sieltä, mistä löytää. Tefin, naa-



puri, käynte monessa talossa ja teillä on siis kyllä tilaisuutta ottaa omin lupinnekin."

"Mitä tarfoitatte oikeastaan?" kysyi taas ukko Sindeman ja loi filmänsä maahan. "Minä en ymmäärä teitä oikein."

"Eipä tämän luulisi olewan kowin waikewan kättä", selwitti mestari Peterling. "Vieneekö tarpeellista niin tarffaan erotella mikä on minun omaa mikä toisen tavaraa kuin te näytte erottelewan. En pidä sitä minään suurena syntinä, jos otan siltä, jolla liiafsi on, sen mitä minä, jolla mitään ei ole, arwitsen. Täytyy waan sifsi warowasti menetellä, ettei joutu kiinni. Siukka tottumusta wain, niin kaffi käy erinomaisen hywästi."

Ukko Sindeman ei nostanut katsettaan maasta, hänen kalpeille kasvoilleen kohosi puna.

"Niin pitkälle on siis jo päästy, että minua häpeämättä kehotetaan häpeällisiin ja epärehellisiin töihin", sanoi hän. "Olenko siis parhaan ikäni ollut rehellinen, suostuakseni wanhoilla päiwilläni konna töihin. Oi köyhyyks, köyhyyks, se on sinun pahin puoli, että sitä, jonka toweritsi rupeat, uskalletaan kehottaa häpeällisiin töihin! Mutta Jumalalle olkoon kiitos", jatkoi hän taas firffaalla ja kowalla äänellä, "aina kumminkin aion toimia rehellisesti ja mieluumin kuolen joko nälkään tai wanhilaan, kuin tartun toisen tawaraan! Menkää, menkää mestari Peterling ja pitäkää oppinne itseänne warten! Minun korwani ei kumminkaan koskaan kallistu moisiin oppeihin. Minäkö luopuisin elämänohjeista, joita kaiten ikäni olen tarffaan noudattanut! Menkää,

käskien vielä kerran! Ja jos vielä kertaakaan lähesytytte minua sellaisilla ehdotuksilla, niin iäksi päiviä kiellän teitä tulemasta minun talooni. Tuossa on owi nyt teitä warten, mestari!”

Wihan salama wälähti Peterling'in filmisä. „Niwan oikein, aiwan oikein!” puhui hän kiiwaasti. „Joka kuulla ei tahdo hän saakoon tuntea ja joka tuhma on hänen täytyy saada kärsiä typeryydestään! Saammepa nähdä wain, että ennen pitkää tulee poliisi ja saattaa teidät welfawankeuteen. Onneksi olkoon!”

Wihaisella katseella wilkaisten vielä kerran wanhusta läksi Peterling huoneesta ja wihan wimmasaan paistasi hän owen kiinni jälkeensä niin kowasti, että koko rakennus tutisi ja affunaruudut helisiwät. Ukko Gindeman ei wälittänyt liioin hänen wihastaan. Röyränä pani hän kätensä ristiin ja rukoili: „Glä johdata meitä kiusaufseen!”

Ukko Gindemanille koetti kowa aika. Yhä selwemmin hän huomasi, että mestari Peterlingin ilkeät ennustukset käwisiwät piakkoin toteen. Hän mietiskeli, kuinka hänen oli taas mentävä oikeuteen, jossa hän tuomittaisiin maksamaan maksettawansa mitä pikemmin, jos tahtoi wälttää wankeutta. Olihan hänellä tosin toivoa pelastuksesta kääntymällä herra Reinholdin puoleen, jolle hän woisi suoraan tunnustaa ahtaan tilansa, mutta sekin tuntui wasta mieliseltä, sillä hän oli käyttänyt niin usein ennenkin hywätseen tuon kunnan miehen hywäntahtoisuutta.

Tulipa Gindemanin tietoon, että hänen kawala naapurinsa oli ostanut suuren joukon saamisia, joilla



hän alkoi herkeämättä häntä ahdistaa. Nyt hänen oli siis pakko wankilaan mennä.

Tämä oli wanhukselle kauhea kohtalo, jota ajatellessa hän ei saanut päivän, ei yön rauhaa. Hänen harmaat hapsensa häpeällikö peitettyt, hänen tuloinsa aina wain wähenemässä, sillä eihän kukaan tahtonut olla tekemisessä miehen kanssa, joka wankeudessa oli ollut — ja sitten hänen rakkaat lapsensa! Mitähän sanonewatkaan, kun saawat tiedon näistä surkeista tapauksista.

Suuressa tuskassaan päätti ukko Lindeman pyytää naapuriaan odottamaan, kunnes aika käwisi otollisemmaksi ja hänelle olisi mahdollinen suorittaa welkansa. Oli kowin tukala lähestyä rukouksilla tuota ilkeää konnaa — mutta, muistaessaan lapsiaan, sai hän voimaa ja rohkeutta siihen. Lindeman meni Peterlingin puheille ja pyysi hartaasti häntä malttamaan vielä joitakuita kuukausia. Peterling kuunteli häntä kylmästi ja wastasi tyylysti:

„Darwitzsen rahani“, sanoi hän. „Jollette woi hanffia niitä wiikkokauden kuluessa, niin on edesjänne warmastikin wankeus. Te tunnette hywin minut eikä minun ole teitä sääli. Joka ei kuulla tahdo, hän tuntekoon ja joka tuhma on, hän kärsiköön typeryydestään! Sen olen teille sanonut jo ferran aikaisemmin ja sen tahdon myös nyt toistaa. Ajatellaa ehdotustani, jonka teille olen tehnyt. Tämä on olewa wiimeinen sanani. Wiikon perästä siis — joko rahat tai welkawankeus! Jo menkää!“

Wanhus huojutti päätään pahoilla mielin ja poistui. Hän näki nyt selwään, että siltä ihmiseltä

ei hänen ollut armoa ja sääliwäisyyttä toiwominen. Kohtalon raskas käsi painoi hänet maahan. Vielä kerran ajatteli hän herra Reinholdin armeliaisuutta — mutta häneltä puuttui rohkeutta. Tuo funnon ihminen, rakas herra, oli häntä jo niin monta kertaa auttanut ja nytkö hän taas kääntyi hänen puoleensa. „Hän on kieltävä apunsa minulta!“ ajatteli wanhus. „Täytyyhän hänenkin awuliaisuudellaan olla määränsä! Ja mieluummin, kuin joutua herra Reinholdin epäsuosioon, tahtoi hän joutua wanfilaan.

Ja niin luopui Lindeman yrityksestään, joka hänelle olisi warmaan awun ja pelastuksen tuonut, ja eli edelleen murheessa ja toiwottomuudessa.

Mutta kun hätä on suurimmillaan, on apu lähinnä. Kaupungissa oli pankinhoitaja Salomon'in tytär äsken mennyt kihloihin. Herra Salomon sai tietoa ukko Lindemanin ahdingosta ja päätti heti ojentaa wanhuselle auttawan kätensä. Lindeman sai kutsun tulla hänen puheille.

„Mestari Lindeman“, puhui herra Salomon, „tyttäreni aikoo jonkun ajan perästä mennä naimisiin ja luullakseni suostutte valmistamaan hänelle hänen uutta kotiansa warten tarwittawat huonekalut, joitten tulisi olla walmit noin puolen vuoden perästä?“

Ukko Lindeman otti tarjouksen mielihyvällä vastaan ja hetkisen mietittyään lupasi hän suorittaa työn määrätysjä ajassa, sillä hän ajatteli woivansa ottaa kaikki apulaista, kun työ niin edulliselta ja tuottawalta näytti. Herra Salomon tarjoutui hankkimaan kaikki



tarvittavat työaineet ja lupasi vielä kunakin wiik-  
kona suorittaa työpalkkaa sen wiikollisesta työstä.

Ukko Lindeman oli kowasti hywillään. Wiik-  
doinfin oli pelastus tullut, sillä wiikon työpalkka oli  
siksi suuri, että hän voi puolet siitä luovuttaa Pe-  
terlingille ja suorittaa welfansa. Kotonansa tahtoi  
hän mielihyvällä kärkeä puutetta, kunhan hän waan  
wanfilaan joutumisen häpeän wälttäisi. Jlosta kyy-  
nelfilmin kiitti Lindeman herra Salomon'ia hänen  
hywydestään.

„Ei kiitokseen ole syytä, wanhus“, kielsi pankin  
hoitaja. „Tiedänhän, että olette ahwera ja taitawa,  
että teette työnne kunnollisesti, ja siksi pä tahdon teidät  
hywin palkita. Mutta sitäpäitsi olisi muitakin pikku-  
töitä täällä kotona. - Suonekalumme olisimat siisti-  
misen tarpeessa ja nyt, kun waimoni on maatilalla  
ja wiipyy siellä vielä kolme tahi neljä päivää, olisi  
tilaisuus kai erinomainen niitä somistella. Hänen  
palatessaan woisi kai kaikki olla jo walmiina.“

Mestari Lindeman lupasi olla työssä yötä päi-  
vää. Herra Salomon kutsui häntä tulemaan seu-  
raavana aamuna päivän waljetessa ja Lindeman  
palasi nyt kotiinsa erinomaisen hywillään. Hän oli  
nyt onnellinen! Uhtaawat pilwet, jotka leijailivat  
hänen päänsä päällä, haihtuivat pois, eikä hänen  
wainoojansakaan, tuon sydämmettömän Peterling'in  
pahuus woinut enää häntä wahingoittaa. Vielä sa-  
mana päivänä meni hän naapurinsa luo, kertoi hänelle,  
kuinka edullista työtä hän oli saanut, ja tarjoutui  
samalla wiikoittain maksamaan puolen saamastaan

työpalkasta wellansa lyhennykseksi. Mutta Peterling ei ottanut kuullakseen hänen tarjouksiaan.

„Neljä päivää on odotusaikaa jälellä“, sanoi hän. „Jollen silloin saa rahojani, ja vieläpä koko summaa lyhentämättömänä, niin joudutte wellawanteuteen. Elkää waiwatko itseänne pitkillä puheilla, mestari Lindeman! Jo mentää!“

Turhaan pyysi ja rukoili wanhus — Peterling oli taipumaton.

„Sumala antakoon teille tefonne anteeksi“, sanoi ukko Lindeman wihdoin, kun hän selwään huomasi, että tuo sydämmetön kiskuri tahtoi suoraan saattaa hänet perikatoon. „Minulla löytyy vielä kumminkin yksi pelastus ja luulen siis, että halpamainen wahingonilonne on liian aikainen.“

„Toiwon paljon onnea yrityksellenne“, iwaili Peterling. „Se kai on sama keino, jota teille olen jo aikaisemmin ehdottanut. Pankinhoitaja Salomon on kowin rikas mies eikä helposti huomaa, jos hänen rahoistaan häwiäisikin muutama sata marffaa. Onnea wain, naapurini!“

Mestari Lindeman heitti häneen halwekfiwan katseen ja sulki owen. Hänen aikeensa olivat luonnollisesti aiwan erilaiset, kuin miksi Peterling oli ne arwannut. Jo seuraavana päivänä, kunhan waan tilaisuutta sattui, aikoi hän ilmaista ahdinkonsa herra Salomonille, suoraan kertoa asiat halki ja pyytää hänen apuansa Peterlingin uhkauksia vastaan. Niin päätti hän wafawasti ja läksi seuraavana aamuna warhain herra Salomonin asuntoon. Pankinhoitaja ei ollut vielä tawattawissa; mutta wähätpä siitä,



sillä riittihän ukko Lindemannille vielä koko sen päivää ja vielä seuraavankin työtä talossa, niin että hän toivoi kyllä tilaisuuden tulewan joko ennemmin tai myöhemmin tavata herra Salomon. Hän ryhtyi työhönsä ja teki forjaustöitään ahkerasti.

Puolisen aikana tuli herra Salomon, mutta ei yffinään, waan erään wieraan herran kanssa, rupatellen hänen kanssaan niin hartaasti, ettei Lindeman rohjennut puhutella häntä. Hetkisen perästä meni wieras herra kyllä pois, mutta ennenkuin Lindeman ehti rohkaista luontoaan, tuli jo toinen, jonka kanssa kahden herra Salomon lätki kaupungille. Wasta iltamyöhällä näyttäytyi hän taas, puhutteli ukko Lindemania parilla ystävällijellä sanalla, tarinoi hetkisen liikkeensä hoitajan kanssa ja selaili papereitaan.

„Nyt“, ajatteli ukko Lindeman, „nyt on otollinen hetki käjisä!“

Jo asetteli hän syrjään työkalujaan ja valmistautui lähestymään herra Salomon, kun äkkiä wyöryivät waunut rappusten edustalle ja samassa myös syöksyi palwelia sisään kalpeana ja hengästyksissään.

„Herra kauppaneuvos“, änkytti hän, „älkää pelästykö kuullessanne että — että pikku Rudolfia on kohdannut wahinko!“

„Millainen wahinko?“ hätäili herra Salomon. „Mitä on hänelle tapahtunut? Minun ainoalle pojalleni! Suuri Jumala! Kuinka on hänen laitansa?“

„Hän on syösnyt alas yläkerran affunasta! Rouwanne lähetti minut noutamaan teitä pikimmiten maatilalle!“

Herra Salomon kävi kuolonkalpeaksi ja waiwoin sai hän sanotuksi: „Onko hän kuollut? Sano minulle totuus heti, Johan!”

„Ei, herra, ei”, vastasi palvelija, „aiwan warmaan on hän elossa! Kuitenkin ajatteli waimonne, että läsnäolonne tuntuisi rauhoittavalta.”

„Lääkäriä heti hakemaan!” käski herra Salomon

„Se on jo toimitettu. Tohtori Hauff on jo matkalla maatilallenne, ajoin ensin hänen pakeilleen!”.

„Hyvä. Kiiruhdakaamme siis mitä joutuisimminkin! Minun ainoa armas lapseni!”

Suoraa tietä, ilman wähintäkään asioitaan järjestämättä, awaimia ottamatta ja kalleuksiaan kätköön panematta juoksi herra Salomon waunuihinsa ja ajaen täyttä rawia häwisi pölypilveen. Ukko Lindeman jäi yksikseen huoneeseen eikä ketään ollut koko talossa, joka olisi toimittanut lufon taa mitä arwofasta esille oli jäänyt. Lindeman tarkasti rahakaappia ja huomasi, että se oli auki, laatikot lewälläään, joista toisissa kimalteli kiiltävää kultaakin toisissa näkyi paperirahaa.

Jokaisella köyhällä miehellä, joka oli samassa asemassa kuin Lindeman, olisi warmaan hyppyyttä syhyttännyt nähdesään noita kalleuksia, joita laatikoissa oli niin runsaasti. Yksi ainoa kädenpisto ja kouran puristus tarwittiin siihen, että wanhus olisi iäksi päiwäksi wapautunut suruistaan ja taloudellisista huolistaan. Lindeman oli yppö yksinään, ei ketään ollut, joka olisi woinut tehdä selkoa, missä kunnossa talon tavarat olivat, kun tuo odottamaton onnettomuuden sanoma tuli ja pani koko talon mul-



lin mallin. Wanhus saattoi ottaa rahoja, minkä tahtoi, mennä pois ja jättää kaikki yhtä awonaisiksi, kuin ne herran lähtiesä olivat olleet. Ryka olisi epäillyt häntä warkaudesta, sillä olihan hän yleensä tunnettu rehelliseksi ihmiseksi? Se oli mahdotonta ja vielä enemmän mahdotonta, kun owet ja rahafirstut nähtävästi joutuivat jäämään auki koko yöksi! Rikkaan pankinjohtajan huoneessa liikkui tavallisesti paljon outoja ihmisiä — ei olisi ollut siis ajateltavissa että ketään olisi woinut erittäin epäillä. Tulokset näyttivät warsin lupaamilta. Warmuus kalteukien ottamisen onnistumisesta — wäpautuminen raffittawasta wellafuormasta, uhkaawasta wankeudesta ja lähestymästä häpeästä — tauan toivotun unelman toteuttaminen, lasten johdattaminen siihen fatamaan, jossa he woiwat olla rauhassa koko elämänsä läpi.

Miin, ne olivat kiusauksia, joita vastaan oli waikkea seistä, ja nyt, jos milloinkaan tnsyttiin miestä, joka jaksoi wiettelystä wastustaa.

Ukko Lindeman tuli itsekin ajatelleeksi, kuinka tilaisuus oli otollinen sellaiseen tekoon, jota hänen naapurinsa piti muka oikeana. Wanhus tuumi että kohtalot asettiwat hänelle koetuksia, woijikhohan ahtaimmissakin oloissa wiettelystä waikaudet kestää.

„Rehellisyys maan perii!“ sanoi hän puoliääneen itselleen. „Mieluummin kuolla kuin warastaa!“

Päättäväisesti lähestyi Lindeman rahakaappia, kokosi hajallaan olemat esille jääneet setelit, työnsi ne laatikkoihin ja painoi warowasti owen kiinni sekä huolellisesti lufittuaan rahakaapin ja pantuaan säp-

piin myös huoneen ulko-owen poistui hän liikkeenhoitajan puolelle, jättääkseen sinne huostasjaan olivat awaimet. Mutta harmikseen huomasi Lindeman myös konttoripuolen lukitukseksi. Ei elävää olentoa nähnyt hän koko ratennuksessa. Hänen oli siis pakko ottaa awaimet mukaansa. Muksi tuntui se hänestä hiukan pahalta, mutta aprikoituaan asiaa hetkisen ei hän pitänyt sitä niin vaarallisena, sillä woinhan hän huomisaamuna jo warahin käydä tekemässä selkoa oikeasta asianlaidasta.

Seuraavana aamuna, kun ukko Lindeman meni taas työpäikälleen pankinhoitajan asuntoon, hämmästytti hän aiwan pahanpäiwäisesti, kun löysi talossa kaikki mitä suurimmasja epäjärjestyksessä. Kyselytään sai hän kuulla, että warfaat oliwat murtauneet yöllä huoneeseen ja ettei vielä ollenkaan woinut tietää, mitä kaikkea he oliwat wieneet mukanaan. Herra Salomonias, joka oli ollut yötä maatilallaan, oli jo lähetetty hakemaan ja joka minuutti odotettiin häntä saapuwaksi, sillä maalla ei ollut enää mitään, joka häntä wälttämättömästi siellä pidätti; tuo jo mainitsemamme onnettomuus ei ollut ollenkaan niin warallinen, kuin miksi sen alussa kuwasimme.

Kummallisia ajatuksia kierteli ukko Lindemanin päässä, kuultuaan näistä sanomista. Eilen illalla oli hän ajatellut, että hän olisi woinut ottaa waiikka mitä mukaansa kenenkään ihmisen uskaltamatta häntä siitä syöttää, mutta nyt jo, waiikka hän olisi aiwan syöttön, tunsi hän, että hän woisi joutua epäilyksen alaiseksi. Mitä enemmän hän mietti, sitä lewottomammaksi käwi hän. Hänhän oli ottanut eilen illalla



awaimet mukaansa! Mitä ihmiset ajattelevat, kun kuulevat owet murretuiksi? Mutta ei! Kysytyään kuuli hän, että herra Salomonin owet olivat liikuttamattomina ja että warfaat olivat tunkeutuneet sijälle siis toista tietä.

Se oli lohduuttawa uutinen! Pankinhoitajaa odotellessa koeteltiin ottaa selville, mitä tietä ilkiöt olivat käyneet affunan kautta rouwan kamariin, tyhjentyneet siellä, mitä ifinä pientä rihkamaa olivat löytäneet, mutta onneksi ei heille ollut onnistunut saamaan käsiinsä rouwan kalleuksia niinkuin kullawitjoja, formuksia ja muita senssemmoisia. Herra Salomonin huoneeseen eivät nuo tiedustelijat vielä ehtineet mennä, kun wihdoinkin pihalta kuului töminää ja pankinhoitaja saapui kotia. Pitäisellä katseella huomasi hän jo, ettei warfaat olleet muualla saaneet paljoa saalista, jollei hänen omasta huoneestaan, joka häntä enin huoletti.

„Awaimet, awaimet!“ janoi hän hätäisesti, „missä ne owat?“

Uffo Lindeman astui esiin ja näytti awaimet, selittäen samalla, mistä syystä hän ne oli ottanut mukaansa. Herra Salomon katsoi häneen karjaasti ja awattuaan kamarinsa meni nopein askelin sijälle.

„Sumalalle kiitos!“ huusi hän, heitettyään pitkäsen katseen ympärilleen. „Rahakaappi on murto-  
matonna kerrassaan, waikka sitä on koitettu monenlaisilla työaseilla, niinkuin wasaralla, meisselillä ja rautasahalla murtaa. Mutta kuinka olikaan? En varmasti muista, muistinko eilen lähdön tohakaassa sulkea rahakaapin owet! Kuka sen on tehnyt?

„Minä sen tein, herra Salomon!“ sanoi ukko Lindeman ilosta säfenöiwän filmin. „Te jätitte kaiikki esille ja siis ajattelin, että parempi olisi panna rahat lufon taa ja ottaa awain mukaani. Tässä on awaimenne!“

„Hyvä on, oikein tehty, mestari!“ huuksi herra Salomon. „Nyt woin olla lewollinen. Kaiikki on arwattawasti järjestyksessä.“

Yhdellä wiittauksella käski pankinhoitaja kaiikki poistumaan ja jäi wain kahden kesken herra Lindemannin kanssa. Hänen läsnäollessaan awasi herra Salomon rahakaapin ja tarkastaen kaiikki sen eri lokerot nyökyntti hän päätään tyytyväisenä.

„Kaiikki on niinkuin olla pitää“, puhui hän. „Mestari Lindeman, minä olen teille suuresti kiitollinen siitä, etten huolimattomuuteni ja lewäperäisyyteni takia ole joutunut enempää kärsimään. Kaapissa on melkoinen määrä kultaa ja te yksin olette sen minulle pelastaneet. Ilman warowaisuuttanne eivät nuo roistot olisi yhtään penniä kaappiin jättäneet. Katsokaa itse tässä lukossa jälkiä heidän teräaseistaan. Jos lukko ei olisi ollut niin erinomainen, niin — — — mutta mitäpä minä siitä sen enempää selitän, mielestäni olisi tuntunut kowin pahalta, jos worot olisivat kaapin sisällön saaneet. Siitä, mitä he nyt matkassaan owat wieneet, ei ole suurta wahinkoa. Kiitos teille, mestari Lindeman! Ette ole ainoastaan warowainen, waan muutoinkin kaiikin puolin kunnan mies. Teille olisi ollut helpompi saattaa minut wahinkoon kuin noille kivotuille konnille. Ja nyt mestari — millä woin palkita teidät? Kiitollisuus



teni ei saa näkyä ainoastaan puheessa, vaan myös töissä. Tiedänhän hyvin, että asemanne ei ole kehuttavimpia. Puhukaa suoraan ja peittelemättä, kuin vanhalle ystäväälle, joka lupaa hyvin ymmärtää asemanne."

Ukko Lindemanille tulivat ilofhyneleet filmiin. Kaukaan ei hän tyennyt mitään puhumaan, hänen teki mieli ilmaista suhteensa vihamieheensä Peterlingiin, mutta nyt puhuminen siitä tuntui hänestä paljon vaikeammalta, kuin se olisi esim. eilen tuntunut.

Herra Salomon, joka oli älykäs mies, huomasi heti, että jokin sydämmen suru painoi vanhusta. Hän muutti hiukka tiedustelutapaansa ja hienotunteisella tavalla urkkien ja kysellen pääsi hän vihdoin koko salaisuuden perille.

"Vai niin, asia koskee siis vain paria sataa markkaa!" sanoi herra Salomon hymyillen. "No mestari, sen tähden ei teidän olisi tarvinnut antaa minun nähdä niin paljoa waiwaa. Mikä on tuon miehen nimi, jolle te olette welfaa?"

"Peterling, muurarimestari Peterling!"

"Sm, nimen kyllä hyvin tunnen", puhui herra Salomon miettiväisesti. "Muistan hyvin, että hän on kerran ollut luonani työssä ja pari uunia muurannut, mutta fittemmin en enää ole tahtonut nähdä häntä talossani, sillä kowin wastenmieliseltä tuntui hän mielestäni. Nyt on asia toinen! Lähetetään hänet waan luokseni, mestari. Hänen täytyy ilmaista kaikki saamisensa teiltä ja heti aion ne hänelle suorittaa. Tällä kertaa eipä enää muuta, kuin jääkää hyvästi, kunnon mestari! Minun täytyy kiiruhtaa

poliisille ilmoittamaan murtowarfaudesta, että kohta pääsivät warfaitten jäljille. Mofomia roistoja! Katsookas waan, kuinka he owat murtaneet affunan ja lamunneet sitä tietä fisaän. Jumalalle kiitos, ettei heille ole sen paremmin onnistunut heidän aikeensa ja etteivät minulle suurempaa wahinkoa aikaansaaneet. Mutta minä wiivästelen liian kauan. Hywästi, hywästi, ukko Lindeman! Toiste lisää!”

Kului kotwa aikaa, ennenkuin wanhus tuli tajuntaan ja löysi sanoja kiitollisuutensa tulkitsemiseen. Hän pani kätensä ristiin ja kohottaen ne taivasta kohden kiitti hän Luojaansa kaikesta siitä, mitä hywää hänelle tapahtunut oli.

Sitten tarttui hän taas työkaluihinsa ja teki työtä ahferasti, futen hänen tapansa aina oli.

---

## Wiides luku.

### Laupias samarialainen.

Kahdeksan päivää oli kulunut warfaudesta panfinhoitaja Salomonin talossa. Waikka poliisit panivat fin parastaan saadafseen selwyhttä tuohon hämärään juttuun, pysyi warfaus kumminkin terrassa salassa. Tuo salaperäinen rikos oli yhtä hywin mietitty ja muutoinkin samanlainen, kuin tuo jo aikaisemmin



mainitsmamme kamala teko ukko Lindemannin talossa. Herra Salomon ei paljoa tapahtumasta välittänyt, sillä wahinko oli ollut, kuten jo olemme huomanneet, vähäpätöinen.

Ukko Lindemanilla oli nähtävästi suurin hyöty tuosta warfaudesta. Herra Salomon ei ainoastaan maksanut lupauksensa mukaan kaikkia mestari Lindemanin velkoja Peterlingille, vapauttaen hänet tuon ilkiön petomaisista kynsistä, vaan piti myös huolta siitä, että Lindemanin rehellisyys ja tarmokas toiminta tässä tilaisuudessa tuli tunnetuksi koko kaupungissa. Ja siitä taas oli seurauksena, että kelpo nikkari sai työtä yhä enemmän, jopa niinkin paljon, että hänen täytyi ottaa wiisi wanikkaa työmiestä awukseen, ehtiäkseen kaikki tilaukset suorittaa aikanaan.

Ei Lindemanin tarwinnut huolehtia enää tarvepuittenkaan ostoa, sillä herra Salomonilta sai hän velkaa minä vaan tarwitfi. Kun hän osti käteisellä rahalla, niin sai hän luonnollisesti tavaransa paljoa huokeammalla. Vielä wuosi tahi pari, niin woi Lindeman nähdä lempiunelmansa toteutuneena — lapsensa taas luonaan omassa kodissaan.

Usein istui ukko Lindeman yksinään ja hiljaisuudessa mietiskeli, kuinka suloisesti elämä taas käy, kun hän saa rakkaimpansa luokseen. Tuollaisissa wiidyttävissä unelmissa istui hän kerranin muutamana lauantai-iltana ja teki laiskuja, kuinka paljon hän woisi vielä nyt kuluwan wuoden kuluesssa ansaita ja lapsiansa warten säästöön panna. Tulos näytti hy-

win lupaamalta. Hän tunsi riemua rinnassaan ja ilo loisti hänen wäsyneistä filmistään.

„Se woi tapahtua, se woi tapahtua!“ puhui hän puoliääneen itsekseen. „Enintään kaksi vuotta vielä ja minun Heikkini heiluttaa wafaraanja omassa pajassaan, samalla kuin Mariani hyörii täällä kotofalla talousastareisjaan. Anna waan rakas, armelias taiwaallinen isäni minulle ikää vielä siksi, että saan kokea tätä kaikkea! Sitten menen mielelläni ja ilolla hautaan!“

Näin istui ukko Lindeman hiljaisissa mietteissään — mahtoi olla noin lähemmä puoli yön aika — kun hän äkkiä kuuli naapurinsa kaswitarhasta hätähuutoja, parfumisia ja muuta meteliä. Hän hypähti ylös, meni akkunaan, awasi sen ja kuunteli.

„Niin, niin,“ janoi hän, „kyllä ymmärrän. Naapuri Peterling tulee päisjään kotiinsa ja pitää mellakkaa sellaista, etteiwät naapurit saa nukkua rauhassa. Mutta mitä tämä merkitsee? Hän ei näy olewan yksinään — kuulen toisenkin äänen — ja molemmat kiwaassa kiistassa kuten näyttää. Woi tuota miesparkaa! Jospa hän edes enemmän ajattelisi selunsa autuutta ja perheensä parasta! Kuinka he kiistelewät ja panettelewat toisiaan nuo ihmisraukat! Mutta mitä nyt tapahtui? Nyt on asiat hullusti.“

Ukko Lindeman tunsi kylmiä wäreitä ruumiissaan, kuullessaan kauheita ja tuskallisia hätähuutoja, sellaisia, joita wain kuoleman kielissä olewa ihminen woi kirkustaan päästää. Wanhus kurottautui akkunasta ja kuunteli hörön korwin. Mutta kaikki rau-



hoittui taas eikä yön hiljaisuudesta kuulunut enää mitään.

Ukko Lindeman sulki affunan, sammutti kynttilänsä ja heittäysi vuoteelleen.

„Mitäpä välitänkään vieraitten ihmisten mellafoimijista“, ajatteli hän itselleen. „Panen maata!“

Kumma kyllä, ei uni, joka äsken tuntui niin terwetulleelta, nyt maistunut. Rauhea hätähuuto, jonka wanhus oli kuullut, kaikui yhä vielä hänen korvissaan ja saattoi hänet ihmeen lewottomaksi. Hän ei woinut karfoittaa mielestään ajatusta, että jotain onnettomuutta olisi tapahtunut, ja kun tuo ajatus painoi häntä niin tietämättömästi, niin päätti hän wihdoin lähteä naapurinsa kaswitarhaan tiedustelemaan ja tutkistelemaan, kuinka asian laita oikeastaan oli.

Tuumasta toimeen! Wanhus nousi vuoteeltaan, pukeutui kepeimmittain ja aikoi juuri sytyttää kynttilää, kun hän äkkiä kaswitarhasta affunan wierukselta kuuli askeleita. Hän pelästyi hieman. Se oli warmaan Peterling. Mitä oli hänellä tekemistä näin sydänyöllä kaswitarhasa?

Settinen myöhemmin kuului koputusta hänen affunalleen ja joku huusi kähisewällä äänellä: „Naapuri, naapuri Lindeman!“

Ukko Lindeman ei wastannut mitään. Hän tunsi Peterling'in äänen, ei tahtonut olla missään tekemisissä hänen kanssaan ja siksi myös pysyttänyt niin hiljaa ja lewollisena kuin mahdollista.

„Kaiikki hywin, hän nukkuu sikeästi!“ murisi Peterling itselleen. „Nyt saatan olla huoletonna!“

Askeleet poistuivat, mutta pian kuuluivat ne taas lähenewän. Mestari Lindeman kuuli Peterlingin hengästyneen huowunnan ja samassa näki hän myös, kun pilwi pakeni hetkiseksi kuun tieltä, Peterlingin laahawan jotakin seljässään. Peterling lähestyi aitaa, joka hänen tiluksensa erotti Lindemanin kartanopals-tasta ja päästyään aidan kupeelle heitti raskaan taakkansa aidan toiselle puolelle. Tämän jälkeen kii-ruhti hän nopein askelin kaswitarhan läpi huonee-sensa. Uffo Lindeman kuuli tuon kammottawan yön hiljaisuudessa, kuinka hänen naapurinsa sulki owensa ja salpasi sen wistusti. Nyt odotti Lindeman hetki-sen, kunnes Peterling ehti rauhoittua ja waipua uneen. Kun ei hän wihdoin kuullut hisaustakaan ympäristöstä meni hän warowaisesti ulos tarkasta-maan, minkä kummallisen lahjan hän naapuriltaan oli saanut. —

Rauhu waltasi Lindemanin, kun hän tuli pai-kalle, johon Peterling oli jättänyt taakkansa. Hän huomasi, että siinä oli ihminen, werisenä ja kurjana. Päässä oli tuolla raufalla haawa, josta veri pulp-pusi wirtanaan. Hän huokui waiwaloisesti ja hil-jaa, että tuskin lie hänessä ollut henkeäkään. Muu-toinkin oli hän kalpea ja kuihtunut, kuin ruumis. Lindeman, toinnuttuaan ensimmäisestä kauhustaan, lähestyi wierasta ja tunji hänet samalla. Tuo on-neton oli muuan asioitsia, nimeltään Greulich, huo-noista ja fewytnmielisistä tawoistaan kuulu, jolla oli elinkeinonaan ihmisten auttaminen heidän keskinäi-sissä riidoissaan.



Ensiksi teki Lindemanin mieli laahata tuo ihmisen kadulle ja jättää hänet siihen oman onnensa nojaan. Mutta pian heräsi hänessä sääli ja hänelle muistui mieleen laupias samarialainen, joka ryövärien käsiin joutuneen ihmisen sitoi ja forjasi huoneeseensa. Pitihän hänenkin olla yhtä laupias! Lindeman nosti haavoitetun käsiwarsilleen, joka käwifin helposti, sillä Greulich oli hintelä ja laiha mies. Sitten wei hän hänet huoneeseensa, nosti wuoteellensa, sitoi hänen haawansa ja koetteli kaikin tawoin asettaa hänen runsaasta werenwuotoansa. Saatuaan haawat sidotuiksi, waleli Lindeman kylmällä wedellä tuon onnettoman otsaa. Greulich tuli tajuntaansa ja tuijottawin silmin katseli ihmeissään ympärilleen.

„Hywä isä, missä olen?“ kuishtasi hän waiwaloisesti.

„Olette hywässä turwasssa, ystäwäni, olkaa huolehti“, wastasi mestari Lindeman. „Minä kaikkein onneksi löysin teidät pihamaaltani ja kannoin teidät huoneeseeni. Ettekö jo jaksaa paremmin?“

„Kyllä!“ soperтели sairās. „Kurkku on waan niin kuiwa! Antakaa minulle wettä, antakaa tofi!“

Ukko Lindeman asetti wesi-lasjin hänen kalpeille huulilleen ja halukkaasti nieli sairās jof'ikisen tipan. Kylmä wesi tuntui ihmeteltävän wirtistawästi wai-futtawan sairaaseen. Hänen wäsyneet filmänsä kirfastuivat ja kaswoista alkoi paistaa sanomaton tyytywäisyys..

„Tehän olette mestari Lindeman, hänhän te olette!“ janoi Greulich kowalla ja kirffaalla äänellä. „Ei ole minulla nyt hätää mitään! Di tuota ilkiötä!“

Hän tahtoi hirmuifesti menetellä kansfani, mutta Jumala on minut pelastanut hänen kynfistään. Malttia waan, fyllä hänelle koftan!"

„Elkää ajatelko koftoa, waan ajatelkaa Jumalaa, joka on teidät fuolemafta pelastanut“, fanoi mestari Lindeman neuwowasti. „Luulen muutoin, että teille on paraftha pysyä lewollifena. Koittakaa afettaa mieltänne ja faada unta. Wai tahdotteko, että menen lääkäriä noutamaan?“

„Ei, ei millään muotoa. Tunnen nyt jaksawani paljoa paremmasti. Kowa lyönti ja weren wuoto oliwat fyytä, että menin tainnoffiin. Tuo roifto olisi minut ottanut hengiltä, mutta, Jumalan kiitos, elän vielä ja wafuutan, että kofton hetki on vielä tulewa! Niin, mestari Lindeman, kofton hetki! Hän on kerrafsaan waftaawa fiitä, että hän on jättänyt minut taiwasalle weriini awuttomanana fuolemaan! Malttakaahan waan! Malttaka!“

Näin puhefsaan oli Greulich aiwan raiwoifsaan, huitoen hurjafsti käfiään ja mulkoillen filmiään. Mutta fiitä ei kofstännyt fauan. Wäfykfifsaan waiwai hän jälleen wuoteelleen, joftha oli hän tufkin juuri iftualleen pääsfyt. Hän meni taas tainnoffiin. Mestari Lindeman koetti kaikkea palauttaakfeen hänet jälleen tajuntaan ja wihdoin fe häneltä onnistuifin. Greulich foperfi pari ymmärrettävää fanaa, mutta waiwai heti uudelleen fifeään uneen. Lindeman walwai lafkaamatta hänen wiereffään, waleli kylmällä wedellä kofto yön hänen polttawia haawojaan ja hoiti häntä helläfti, kuin ifä lapsufaiftaan. Seuraus oli, että



kun sairas seuraavana aamuna awasi filmänsä, ei hän enää näyttänyt ollenkaan kärjivän tuskia.

„Mestari rakas, kuinka osaankaan tarpeeksi kiittää teitä hywydestänne?“ puhui hän jälleen selwällä ja kuuluwalla äänellä. „Olen wäärin tehnyt teitä kohtaan, ja te palkitsette pahat tekoni kristillisellä rakkaudella ja hywillä töillä.“

„Elkäämme siitä puhuko, sillä minähän olen wain täyttännyt welwollisuuteni“, huomautti Lindeman lewollisesti. „En ole tiennytkään, että olisitte rikkoneet minua kohtaan ja jospa olisittekin, niin elkäämme muistello enää sitä. On minulla ahdingon aikain ollut, mutta se on nyt siwu mennyt, Jumalan kiitos, enkä siis tahdo tietää mitään, joka häiritseji sydämmeni lepoa ja rauhaa.“

„Te olette kelpo ja kunnan mies!“ Greulich kiitti. Waan ukko Lindeman puuhautui keittämään roffaa ja walmistamaan muutakin wirkistävää ruokaa sairaalleen, joka oli kowin tyytyväinen ja wanhuksele hänen hellästä hoidostaan ja ystävällisestä wieraanwaraisuudestaan kiitollinen.

Kun oli sunnuntai ja työt eiwät siis olleet tiellä, niin saattoi ukko Lindeman kokonaan antautua sairaansa hoitamiseen. Hän toimitti hänelle ruokaa ja wirwoffeita, sitoi haawat entistään huolellisemmin ja huomasi nyt ilokseen, etteiwät wammat olleetkaan niin waarallisia, kuin hän ensiksi oli luullut. Wakuuttikin Greulich sen ohessa, ettei hän ollenkaan enää tuskaa tuntenut ja kykeni nyt jo hywin jättämään wuoteensa. Mutta tähän ei Lindeman suostunut, waan päin wastaan aikoi mennä noutamaan warmuuden wuoksi lää-

käriä, ettei haavoista tulisi mitään vaarallisia seuraus-  
rauksia. Sitä hän ei kumminkaan, Greulichin kiel-  
toa noudattaen, tehnyt.

Ukko Lindeman waati sairasta rauhoittumaan ja  
jäämään taloon, johon olikin Greulich suostuwinaan.  
Hän painautui wuoteelle jälleen ja oli haluwinaan  
nukahtaa uudelleen. Waan Lindeman istahti wanhaan  
mukawaan tuoliinsa ja ajatteli sitä kummallista sat-  
tumaa, joka hänelle oli tuonut niin odottamattoman  
wieraan.

Kuten jo mainitsimme, oli sunnuntai päivä ja  
päälle päätteeksi vielä lämmin ja herttainen päivä.  
Murinko paistaa heloitti niin kirffaasti sijään läpi  
akkunan ja lehti lepäsi liikkumatonna. Kirkonkellot  
kumajivat sointuwasja tahdisja ja kutsuivat kansaa  
koolle jumalanpalvelukseen. Hetki oli juhllainen.  
Lindeman pani kätensä ristiin ja rukoili. Greulich  
tarvasti, salaa filmiään raottaen, wanhusta ja kun  
kellot olivat laanneet soimasta, kysäsi hän äkkiä:

„Mestari Lindeman, mitä ajattelittekaan istues-  
janne tuossa kun kellot kumajivat? Sanokaa se mi-  
nulle suoraan.“

„Ei se ollut mitään pahaa, herra Greulich“,  
wastasi Lindeman ilosta hymyillen. „Ajattelin teitä  
ja rukoilin teidän puolestanne, että Jumala antaisi  
teidän pian parata ja huojentaisi teidän tuskanne  
ja kärsimyksiänne.“

Näillä foristelemattomilla sanoilla oli kummal-  
linen vaikutus. Lindeman luuli huomanneensa, että  
kyynel herasti Greulichin filmäkuopasta, kun hän



kuuli tämän suoran ja kauniin tunnustuksen. Hetkisen lepäsi sairaa vielä liikkumatonna vuoteellaan, sitten ojensi hän kätensä ja puhui vapisevalla äänellä:

„Kelpo mies, teidän rukouksenne on Jumala kuullut! Hän on koskettanut minun kivi-kowaan sydämeeni ja kehottanut mua tunnustamaan ja saattamaan pahuuden päivänvaloon! Tulkkaa lähemmä, mestari Lindeman! Istahdakaan tähän vuoteeni vierustalle! Tahdon kaventää raskaan sydämeeni ja tunnustaa kaikki, mitä olen rikkonut Jumalan ja ihmisten edessä. Elkkää kieltäkö minua. Teidän täytyy kuulla minua!“

Sairas puhui sellaisella wakuutuksella, hänen halunsa tunnustaa oli niin juuri ja hänen katumuksensa näytti lähtewän niin suoraan sydämestä, että ukko Lindeman, waikka hän ei olisi mielellään mitään tahtonut kuulla, ei woinut kieltäytyä kuulemasta. Hän istahti vuoteen laidalle ja sanoi iloisesti: „No puhukaa sitte!“

„Ennen kaikkea“, alkoi Greulich, „teille tunnustan, että olen paljoa katalampi ihminen kuin te woitte aawistaakaan. Olen myös syynä siihen, että olette menettäneet kauniin kaswitarhan naapurillenne. Olen antautunut rikoksen tekiälle apumieheksi ja ilman minua ei tuo oikea pettäjä olisi päässyt aikeittensa perille. Tuomitkaa siis minua samalla mitalla, kuin rikoksen tekiääfin.“

„Mutta tuo toinen“, keskeytti häntä Lindeman,  
— „se ei voi olla kukaan muu, kuin Peterling!“

„Olette arvanneet oikein — Peterling juuri!“ wakuutti Greulich. „Hän tiesi hywin, että osaan jäl-

jitellä käfialoja ja että tarwittaessa olisin walmis käyttämään taitoani ja wäärentämään asiapapereita. Muutamana päivänä kutsutti h'in minua luokseen ja lupasi minulle hyvän palkan, jos ottaisin wäärentääkseni muutaman wanhan kauppakirjan, jonka nojalla hän omisti tonttimaansa, ja muuttaakseni sen niin, että hän, nimittäin Peterling, woisi sen perusteella waatia teiltä kaswitarhan omakseen. Minä, ahneuden sokaisemana, lupasin suostua kyllä, mutta huomautin samalla, että asia käwisi kowin waaralliseksi, koska teillä oli myös paperinne, joihin wäärentämätön oikeutenne perustui. Silloin hymyili Peterling iwallisella tavallaan ja sanoi: „Jospa tuo mainitsemanne paperi olisikin jo minun paperieni joukossa, niin mitä siitä sanoisitte!“ — Säpsähdin enkä wielä häntä uskonut. Peterling weti silloin laatikostaan esille kauppakirjanne ja pani sen eteeni. Nyt ei ollut epäilemistä enää asian todenperäisyyttä ja yhtä wähän oli myös epäilemistä siitä, ettei Peterling pääsisi kawalan tarkoituksensa perille. Asiapaperinne kyllä näyttiwät selwään, että oikeus oli teidän puolellanne, mutta sehän oli pian muutettu.“

„Greulich!“ puhui mestari Peterling, „jos hankitte kaswitarhan minulle, niin puolet sen raharwosta saatte omaksenne!“

„Kahanhimoista ja paholaisen sokaisemana suostuin hänen ehdotukseensa. Wäärensinkin paperit ja Peterling woitti sen nojalla kaswitarhan, joka on teidän oma, waikka ette sitä woineet toteen näyttää.“

„Niin oli siis tuolle hirtehiselle kaiikki onnistunut, mutta kun minä eräänä iltana tulin hänen luokseen



vaatimaan palffaani, jota hän oli luvannut runsaasti maksaa, niin osotti hän pilkallisesti omea ja kieltäytyi maksamasta penniäkään. Minulle kävi kyllä mielestäni oikein, sillä miksi olin ruvennut teke-  
misiin moisen konnan kanssa. Kumminkin pisti hänen petoksensa vihakseni niin sanomattomasti ja uhkasin haastaa hänet oikeuteen ja syyttää häntä ilkeästä petoksesta, vieläpä warfaudestakin, sillä hän oli kavalasti warastanut naapuriltaan.

„Sitäpä lienee teillä waikoa tehdä, Greulich“, vastasi hän minulle pilkallisesti. „Itse joudutte pahempaan pulaan, kuin minä, sillä tähän olette itse wäärentäneet kauppatirjat. Siis menkää waan oikeuteen ja suostukaa menemään wanfilaan, minulla ei ole mitään sitä vastaan sanomista. Jos aiotte penniäkään minusta saada, niin suuresti erehdytte!“

„Sen jälkeen osotti hän minulle vielä keran omea ja kun en wapaatahtoisesti lähtenyt, waan waadin edelleen oikeuttani, niin heitti hän minut ulos huoneesta kadulle. Ensimmäisessä wihawimmasfani olin wähdällä juosta ilmiantamaan kaikfi huolimatta seurauksista. Ajattelin, että waikkapa itsekin joudun kärfimään, niin rangaistaanpa sen ohefsa oikea rikoksenteikiäkin. Mutta yöllä lauhtui ensimmäinen wihan wimmani ja aamulla herätessäni ajattelin jo toifin. En aikonut enää ruweta ilmiantajaksi. Peterling oli oikeasfa. Hän tiesi hywin, että ajattelifin asiaa moneen kertaan ennenkuin menifin antamaan ilmi itseäni. Tawatesfamme hän pilkkasi minua ja nauroi uhkauksillani niin että mie-

luummin koettelin sen jälkeen pysyttäytyä erilläni ja wälttää hänen seuraansa."

"Mutta nyt, eilenillalla, tapasin hänet sattumalta eräässä kapakassa ja heti halusin päästä sieltä tieheni, joutumatta ollenkaan tarinoimisiin hänen kanssaan. Mutta Peterling huomasi minut ja, ollen humalassa, ei hän päästänyt minua, vaan käwi taas kimppuuni ja alkoi minua ärkyttää. Hänen häwyttömät panettelunsa ja pilkkapuheensa käwivät sapelleni ja saattoivat minua wihan wimmaan. Ryyppiskelin enemmän kuin woimani sallivat, jouduimme riitaan ja wähällä oli, ettemme syyttäneet toisiamme julkisesti monen kapakkawieraan läsnäollessa. Kun Peterling huomasi, että waara oli tarjona, niin koetteli hän kaikin tawoin saada minua waikenemaan. Näin kyllä, että hän oli peloissaan puolestani ja lupasin pitää suuni kiinni, jos hän suorittaisi lupaamansa palkkion minulle. Sen hän myös sanoi tekewänsä. Se tapahtuikin ja sain palkkiani, kuten olin sen ansainnutkin, mutta erilaisella tawalla ja erilaisessa rahassa, kuin mitä toiwonut olin. Olimme jättäneet kapakan ja seurasin naapurianne hänen kotiansa noutamaan saatawani. Pihamaalla jo jouduimme taas riitaan. Huusin kowemmin kuin mitä hänen turwallisuutenensa sallee. Wihdoin oli hän taas suostuwinansa ja houkutteli minua kaswitarhaan, sanoen, että warastamansa kalteudet oliwat siellä maahan kaweittuina kätkössä. Wihan ja wiinan sokaisemana seurasin häntä ja kun hän ei heti tuonut esille rahoja, niin huusin kowaa ja kutsuin häntä warakaaksi ja petturiksi. Joko pelosta, että naapurit kuulsiwat huutoni tahi kowin



suutuksissaan törkeistä haukkumafanoistani, teki hän äkkiä päätöksen. Hän ryntäsi kimppuuni, otti avaimen taskustaan ja ennenkuin ehdin ruweta vastarintaan, löi hän kallooni haawan woimaffaalla kädellä. Kuten ukkosen iskemänä kaaduin siihen paikkaan ja menin tainnoiksi. Ja täällä huoneessa wasta ulin tajuntaani ja yksin wain teidän hywäsdyämmisyytenne kautta, sillä te mestari Lindeman olette kohdelleet ja hoitaneet minua kuin laupias samarialainen. Omatuntoni nuhteli minua kowasti jo tänään aamulla, kun näin teidät kirkonkellojen soidesa istuwan niin hursteana ja hywänä ristisäkäksi luonani ja kun sitten ilmaisitte ajatukseenne ja ferroitte rukoullenne puolestani, niin aloin kerrassaan katua ja minun täytyi tunnustaa teille totuus. Ilman teitä ja ilman tätä Jumalan ihmeellistä sallimusta, että tulitte hywäntekiäkseni, olisin jäänyt entiseen mielialaani. Mutta nyt näen kaikkialla Jumalan käden ohjausmassa, ja tapahtuukoon nyt myös minulle, mikä hänen tahtonsa on. Oikea on oikea ja teen woiwani palauttaakseni teille omaisuutenne. Ensinnä pyydän teitä antamaan minulle anteeksi. Jumala tietää, että olen törkeästi rikkonut teitä vastaan."

Ukko Lindeman ojensi tuolle katuwalle syntiselle kätensä. „Annan teille kaikki anteeksi, herra Greulich, ja wieläpä täydestä sydämmestäni“, sanoi hän. „En kiellä, että minulle olisi suuri ilo saada takaisin kaswitarhani, ei ainoastaan sen hyödyn wuoksi, jota siitä olen saanut, waan myöskin sen huwin tähden, mikä minulla on ollut siitä. Sehän on ollut lempi-paikkani, jossa olen aina työstä päästyäni oleskellut

ja lewähtänyt. Mutta en sittenkään halua, että te sen wuoksi onnettomuuteen joudutte. Sitä en tahdo ja löytyneehän vielä maailmassa muitakin keinoja. Odottakaamme waan rauhasssa, niin kyllä saamme nähdä, että kaikki muutoinkin vielä käy hyvin. Tarinoikaamme aluksi jonkun ymmärtäväisen miehen kanssa, esim. herra Salomonin, joka on meille niin paljon hyvää tehnyt, ja sitten wasta tuumikaamme mitä tehtävä olisi. Olkaa siis wain aiwan rauhallinen älkääkää muuta ajatelko kuin mitenkä voisitte joutuimmin parantua."

"Olette oikeassa, mestari Lindeman", sanoi Greulich hetkisen perästä. "Elkäämme hätäilkö. Mutta kumminkin — aion pysyä wafawana päätöksessäni."

Sen enempää ei ollut sillä ferralla asiasta puhetta. Greulich tarwitfi, heikko kun oli, lepoa ja rauhaa. Lindemanilla oli kaikenlaisia fotoaskareita, jonka wuoksi hän poistui ja jätti wieraansa yksikseen. Wanhus oli kowin onnellinen kuultuaan kuinka asianlaita oli. Hän toivoi saawansa kaswitarhansa ja ehken vielä kaiken warastetun muunkin tawaranjatakaisin. Ja jos tuo toivo toteutuisi, niin oli hän päässyt toiveittensa perille, hän hankkisi pojallensa oman kodin ja ottaisi tyttärensä luokseen. Tämä tapahduisikin jo piakkoin, sillä hänen nikkariliikkeensä oli nyt kaswanut suuremmaksi kuin koskaan ennen.

Sillä aikaa kuin ukko Lindeman lohduutti itseään näillä suloisilla unelmillaan, heittelihä Greulich wuoteellaan saamatta lepoa ja lohdutusta. Pian tointui hän kuitenkin siitä mielentilasta, johon hänen tunnustuksensa oli hänet saattanut, ja hän tunsi itsensä taas



tyllin voimistuneeksi saamaan vaatteensa päälleen. Hän päätti koetella ja se onnistuikin. Hiljaisuudessa pukeutui hän, pesi kasvoinsa kylmällä vedellä, joka häntä hyvin vaikutti, otti ukko Lindemanin leweälle-  
risen hatun, joka suojasi hänen pääsiteitään, netti-  
nuttunsa päälleen ja pujasti hiljaa ja salaa, Linde-  
manin huomaamatta, ulos koko talosta.

„Tahdon häntä hämmästyttää“, tuumi Greulich itselleen. „Mitä pikemmin se tapahtuu, sitä parempi.“

Muutamien minuuttien kuluttua oli hän pois ja kun ukko Lindeman taas huoneeseen astui, näki hän vuoteen suureksi hämmästykselleen tyhjänä. Wieras oli häwinnyt — tiesi minne.

„Ehken häntä huvittaa piloillaan hävitä ja pian palata taas“, ajatteli Lindeman. „Oli miten oli, ennemmin tai myöhemmin hän kyllä ilmoittaa itsestään.“

Wanhus ei ollut ollenkaan huolissaan sairaan puolesta; hän odotteli rauhallisena häntä ja jatkoi työkentelyä kotoisissa askareissaan. Mutta tauan ei hänen tarvinnut odottaa. Hän oli rauhallinen, mutta löytyi toisia, jotka ryhtyivät toimiin hänen hyväkseen, sillä se oli Jumalan tahto, että pimeyden piti poistua, hämäryyden haihtua ja valkeuden val-  
lalle päästä.

## Kuudes luku.

### Petos tulee vihdoinkin ilmi.

Oli onni ukko Lindemanille, että Greulich heti pani aikeensa täytäntöön ja toi totuuden päivänvaloon. Greulich, jätettyään Lindemanin huoneen, meni suoraan päätä poliisikonttoriin ja tunnusti rikoksensa, ilmoittaen sen ohessa, että mestari Peterling oli hänen syylinen.

Suuri kun hän näin koetti saada helpotusta raskaalle omalletunnolleen, oli Peterlingkin lähtenyt jo lewottomana liikkeelle. Työttyään Greulichia yöllä ja heitettyään hänet pystyaidan yli naapurin puoleen, oli Peterling mennyt huoneeseensa, heittänytynyt wuoteelleen ja nukkunut sikeään uneen. Mutta aamulla, hawaittuaan humalapäisen raskaasta unesta, tunsi hän kammottawaa tuskaa ja ahdistusta. Miten mahdtoi olla Greulichin laita? Peterling muisteli menneen yön tapahtumia. Jos Greulich olisi kuollut, niin warmaan olisi hänen ruumiinsa jo löydetty. Ihme waan, että kaikki vielä on niin hiljaa. Mutta jos hän on vielä elossa — niin kuinka silloin on asiat?

Epäwarmuus oli hänestä kowin tuskallinen. Hän olisi mielellään antanut mitä hyvänensä, pääsätäfsen warmuuteen. Mutta kuinka se oli hänelle mahdollista? Kysyä hän ei uskaltanut, sillä sillä



laillahan alettaisiin pitää luuloa hänestä. Muuta ei ollut siis tehtävänä, kuin lähteä itse liikkeelle ja koetella omin voimin päästä asian perille.

„Ehken hän olisi kumminkin vielä kaswitarhasa. Onhan vielä kowin warhaista, naapurit nukuvat ja ehken voisin tuoda hänet matkassani, salata ja haudata kenenkään näkemättä! Eihän kukaan miina luule syylliseksi hänen häviämiseen.“

Waiwa, joka painoi hänen tuntoaan kuin raskas vuori, ajoi hänet wäkisin ulos kotoa; epävarmoilla askeleilla, katse pelonalaisena, kiiruhti hän kaswitarhan läpi ja lähestyi aitausta koetellen samalla piiloutua niin paljon kuin waan mahdollista puitten ja pensaitten suojaan. Hän kurtisti aidan yli naapurinsa pihalle, mutta siellä oli kaikki hiljaista ja rauhallista, Greulichin ruumis oli pois. Peterling hengitti jo keweämmin.

„Hän ei siis olekaan kuollut!“ sanoi hän itsekseen. „Jos ruumis olisi löydetty, niin warmaan olisi heti nousnut sellainen meteli, että minäkin olisin siitä kuollut. Hän on pyörtynyt waan, wilpoinen yöilma on saanut hänet taas tajuntaansa ja sitten on hän mennyt kotiansa. Niin, niin on käynyt warmaan! En wiitsi enempää hänestä huolehtia.“

Sillä lailla koetti Peterling tukahduttaa tuskansa ja palasi taas puutarhan kautta kotiinsa. Koska Greulich kerran on elossa, niin ei hänellä ole mitään hätää. Kun hän kerran näihin asti on ollut täyttämättä uhkauksiaan ja puhumatta heidän keskinäisistä suhteistaan, niin kyllä hän on pitävä suunsa kiinni wastakin, sillä jos hän ilmoittaa minua rikof-

sentekiäksi, niin sama tuomio kohtaa häntä itseään kuin minua.

Näistä päättelemyksistään huolimatta piti Peterling kohtuullisena lepyttää Greulichin wihan jollakin vähäpätöisemmällä lahjalla, ollakseen warmempi hänen waioliostaan.

„Silloin pysyy hän mykkänä iän kaiken“, tuumi Peterling itseksien.

Pari tuntia pysyi hän vielä kotonaan wälittämättä ollenkaan sen enempää Greulichin kohtalosta. Mutta äkkiä pisti hänelle sitten päähän, että kunhan ei waan naapuri Lindeman olisi häntä löytänyt ja huoneeseensa korjannut. Uudelleen tuli Peterling lewottomaksi. Hän pelkäsi, että Greulich woisi Lindemanille tunnustaa. Mahdottomalta se ei ollenkaan tuntunut. Mutta ehken oli vielä aikaa estää häntä tätä tekemästä. Peterling hiipi heti kaswitarhan kautta, lähestyi salawikhaan naapurinsa taloa ja koetteli kuskistella affunasta, olisiko jotakin epäiltävää. Greulich oli juuri silloin lähtenyt talosta. Jos hän ehti neljännestantia aikaisemmin, niin hän olisi tawannut rikostowerinsa vielä wuoteelta. Mutta nähtyään nyt wuoteen tyhjänä ja kaikki rauhallisena, selweni hänelle, että Greulich oli mennyt kotiinsa. Ei hätää siis mitään.

„Hyvä on“, huokasi hän itseksien. „Waan woinhan kumminkin käydä häntä katsomassa ja puhua hänen kanssaan ystäwällisesti, ettei hän mitään tuhmuutta tekisi.“

Siinä warmassa luottamuksessa, että Greulichin hänen fotoaan tapaisi, meni hän suoraan päätä Greu-



lichin asunnolle. Asunto oli pieni matala rakennus aivan kaupungin laidassa, jonne matkaa oli koko lailla. Wihdoin tuli hän perille, nousi ylös rappuisia ja koputti. Ei kukaan vastannut. Ovi oli suljettu. Hän koputti kovemmin, hän jyskytti ja lopuksi huusikin, siinä luulosja että Greulich oli sisällä ja nukkui siikästi, mutta ei kukaan vastannut hänen huutoihinsa. Wihdoin laskeutui hän rappusilta ja tiedusteltuaan talon isännältä sai hän kuulla, että Greulich oli ollut poisja koko yön ja ettei ollut wähintäkään tietoa, missä hän oleskeli.

Missä oleskeli hän nyt? — Ei hän ollut sillä paikalla, mihin Peterling oli hänet heittänyt, ei hän ollut Lindemanin kotona eikä myöskään omassa asunnossaan! — Missä mahtoi hän olla? Olisiko hän yön aikana otettu poliisjn talteen? Mahdotonta se ei ollut!

Peterling käwi entistään rauhattomammaksi. Jos Greulich oli wangittu tahti joutunut ehken sairashuoneeseen, niin täytyi hänen wälttämättömästi tunnustaa, missä hän oli saanut haawan päähänsä, ja silloin oli myös mahdollista, että hän kertoi syyn riitaan ja teki selkoa kaikesta, mitä aikaisemmin tapahtunut oli.

„Sitä tässä vielä puuttuisi!“ ajatteli Peterling ja hänen tunnossaan poltti tuska ja lewoton pelko. Wäkijintin täytyi hänen muistaa tällä hetkellä ne sanat, joita naapuri Lindeman aina hoki: „Rehellisyys maan perii.“ Ja jos hän olisi aina toiminut rehellisesti, niin ei hänen tarwitseisi tällä haawaa

tuntea tunnonwaivoja. Nyt kumminkin oli katuminen liian myöhäistä.

Mutta mikä oli tehtävä? Minne paeta, jos Greulich oli hänet ilmaissut ja kuinka wälttää uhfaama rangaitusta?

„Wähätpä tuosta! Täytyy waan olla rohkea ja wäittää wääräksi mitä hän ilmaisee!“ ajatteli Peterling taas luontoaan rohkaisten. „Kun he eivät mitään löydä, niin eivät he myös voi syyttää. Wäitteet ovat päinwastaisia, sillä walhetella minä kyllä osaan. Niin, niin, se täytyy käydä päinsä! Kätken kellariini, mitä he ehkä woivat löytää, niin sitten woin olla huoleti.“ Tällä päätöksellä, johon hän oli äkkiä turwautunut, kuin huffuwa oljen korkeen, kiihuhti Peterling taas hywää mauhtia kotiansa. Waimonsa ja lapsensa lähetti hän jossikin ajaksi kotoa pois, sulki owen ollakseen warma, ettei kukaan sijalle tulisi, ja niin ryhtyi hän työhönsä. Ensiksi kaimoi hän lapiolla suuren ja syvän kuopan kellarin permantoon, johon hän aikoi kätkeä warastetut tawarat, ja kun hän sen oli saanut walmiiksi, toi hän wasun kampsujen järjestämisestä ja kätkemisestä warten. Nopeasti sowitteli hän tawarat wasuun ja nauresseli tyytywäisenä keksintöönsä, sillä hän piti warmana, ettei poliisit mitään löytäisi, waitkapa pitäisivätkin talon tarkastuksen. Etvikööt waan, löytää mitään on heille mahdotonta, tuumi Peterling itselleen.

Mutta hän riemuitsi liian aikaisin. Greulich oli jo tehnyt poliisille täyden selon asiasta. Peterling oli käydessään Greulichin asunnolla jo poliisin



katsannon alaisena ja hänen taloansa ympäröivät walpraat wahdit, jotka joka hetki pitivät filmällä, mitä huoneessa tapahtui. Greulich ei osannut selwittää, missä varastettu omaisuus oli kätkössä, ja sen wuoksi oli nyt tarffa tutkinto tarpeen, ennenkuin Peterlingin saattoi wangita. Kaikki hänen askaromijensa, kuopan kaimamiset ja muut jouduttivat siis waan salaisuuden ilmisaamista.

Äkkiä, juurikuin Peterling oli laahaamassa warastetuilla tawaroilla täytettyä wasuansa kellariin, kuului affunasta jymäkkä ääni: „Seis!“ Peterling jäikähäti kauheasti ja katsoessaan taakseen ja huomattuaan poliisin wirkapuvun, waipui hän waristen polwilleen.

„Armoa!“ huusi hän, „tunnustan kaikki! Olen wiaton!“

„Mitä? Jos olet wiaton, niin miksi sitten anteesi pyydät?“ wastasi poliisi. „Emme ole sinun tunnustustjesi tarpeessa, sillä tiedämme jo tarffaan kaikki. Käy waan kanssamme! Miehet tulkaa esille ja sitokaa hänen kätensä, ettei hän pääse pakenemaan pahain tekoinja seurauffia.“

Belko hänen pakenemisestaan oli aiwan turha, sillä kun waras huomasi olewansa kaikilta puolin ympäröity, menetti hän rohkeutensa ja waipui wapijewin polwin maahan. Poliiseja tulwasi joka suunnalta sekä owista että iffunoista, jotka heti kohta täyttiwät päällysmiehensä käskyt.

„Wihdoinkin on nyt hallusamme hän, jota turhaan olemme niin kauan etsineet“, sanoi poliisipääliffö tarkastellen samalla wasun sisältöä. „Katsokaas

tänne, mitä kauniita ja kallisarvoisia kaluja! Rahaa, papereja — ahaa, mestari Lindemanin kauppafirja! Hän warmaankin on tulewa iloisempi! Rahat fai myös kuulunewat Lindemanille! Mutta nämät muut tawarat fitten! Ne lienewät kauppaneuwos Salomonin omaisuutta! Niinpä juuri! Miwan tällaisia esineitä on sieltä warastettu. Kuinka on asia, mestari Peterling? Tunnustakaa waan suoraan, sillä wolheilla ette tällä fertaa pitkälle pääse.”

Tuo wapisewa syntispari tunnusti kaikki.

Hän se oli, joka oli käynyt warastamassa naapurinsa Lindemanin luona, hän myös murtautunut yöllä kauppaneuwos Salomonin taloon ja hän oli myös herra Greulichin avulla wäärentänyt kauppasopimukset ja siis wilpillisesti hankkinut itselleen naapurinsa kaswitarhan ja wihdoin hän se myös oli ollut, joka pahoin runteli auttajaansa ja awuttomana heitti hänet oman onnensa nojaan aidan toiselle puolelle. Tunnustus oli täydellinen ja sanasta sanaan se poliisin pöytäkirjaan merkittiin. Samassa tuli myös mestari Lindeman paikalle ja ilokseen sai hän lukea tunnustuksen, joka toi hänelle takaisin kaiken menetetyn omaisuutensa. Ainoastaan muutamia markkoja oli Peterling käyttänyt tarpeisiinsa, sillä hänen oli täytynyt olla warowainen, ettei ylellisen elämän ja liikojen menojensa wuoksi joutuisi epäilyksen alaiseksi. Niin sai siis Lindeman kaswitarhansa ja melkein kaiken menetetyn omaisuutensa takaisin ja hän kiitti Jumalaa, joka oli pahuuden poistanut ja tuonut totuuden päivän waloon. Sääliillä kohteli hän



nyt wangittua warasta ja puhutteli häntä hellin sanoin.

„Di, naapuri Peterling“, sanoi hän, — „nyt näette siis, mihin se wie, kun ette ole kulkeneet totuuden oikeata tietä. Olette nauraneet ja pilkanneet minua, kun olen pysynyt uskollisena mielilauseelleni. Jos tekin olisitte aina toimineet rehellisesti, niin ette koskaan olisi joutuneet tämän häväistyksen alaiseksi!“

Peterling ei vastannut mitään, vaan häpeissään käänsi kasvosensa pois miehestä, jota hän niin monasti oli häväisnyt, loukannut, pilkanut ja waiwannut. Mitäpä hän juuri olisi tyennyt vastaamaan? Ollihan nyt päivän selvä, että ukko Lindeman mielilauseineen oli ollut oikeassa. Nyt wihdoinkin tunnusti sen myös Peterling, mutta tunnustus ja katumus tulivat liian myöhään. Hänellä oli edessään wankeus ja moniwuotinen pakkotyö odotti häntä palkkiona kaikesta siitä, mitä katalaa oli eläessään tehnyt.

Herra Greulichkin oli rangaistuksen alainen; mutta katsoen siihen, että hän kowasti katui, että hän wapaehdoisesti tunnusti ja että tunnustus wei itse pääroswon jäljille, pääsi hän werraten helpolla rangaistuksella. Jo puolen vuoden perästä sai hän wapautensa jälleen. Sen jälkeen paransi hän tykkänään tapansa ja hänestä tuli rehellinen, ahfera ja kaitin puolin kelpo ihminen. Kumminkaan ei hän jäänyt afumaan kotimaahan, vaan matkusti Amerikkaan, jonne myös Peterling, kärsittyään rangaistuksensa, muutti. Kuinka Peterlingille tuolla kaukana meren takaisilla maillo káwi, siitä ei ole tietoa.

Mitä mestari Lindemaniin tulee, niin sai hän, kuten jo olemme maininneet, omaisuutensa takaisin samana päivänä, kuin Peterling wangittiin. Lindeman oli luonnollisesti iloinen ja kiitti sydämestään Jumalaa, joka oli kaikki taas hyväksi muuttanut. Kiittävin silmin katseli hän pikkuaarteitaan, luki ne pariin kolmeen kertaan ja laski milloinkatuas voisi tavata lapsiaan. Tämä hänen elämänsä kaunein tarjous, tämä kaivan toivottu tarjousperä oli nyt lähempänä kuin koskaan ennen ja sen vuoksi tunsi hän nyt sydämessään iloa ja sanomatonta onnea.

Nyt oli syksy; kun kevät tulee, niin silloin, silloin jo voi tuo toivottu unelma toteutua. Tämä ajatus riemastutti häntä ja elämä tuntui taas niin suloijelta.

Jo seuraavana päivänä ryhtyi ukko Lindeman puuhiiin siirtääkseen kasvitarhan raja-aidan entiselle paikalleen. Kuumat ilokyhneleet waluivat hänen poskilleen, kun kaikki taas oli ennallaan ja kun hän ensikerran istui vanhaan tapaansa kasvitarhasa ja nautti raitista ilmaa, puitten ja pensaitten lemua ja kasvien kauneutta. Hän siellä niinkuin ennenkin kylvi, katoi ja kuokki. Aikaa oli hänellä siihen entistään enemmän, sillä työhuoneessa työskenteli joukko työmiehiä, jotka waan kaipaasivat mestarinsa määräyksiä ja ohjeita.

Kerran kun Lindeman juuri oli tullut sisään kasvitarhastaan, astui hänen huoneeseensa mies, jonka läsnäolo herätti Lindemaninsa sanomatonta iloa. Se oli herra Salomon, joka oli tullut tervehtimään



wanhusta ja myös tiedustelemaan, kuinka hänen lapsensa jaksivat.

„Herra kauppaneuvos! Terwetuloo, tuhat kertaa terwetuloo minun majaani!“ janoi Lindeman ilois-  
saan. „Niin, niin, sanon majani, sillä tämä vanha, rakas ja matala majani on taas minun omani!“

„Tiedän sen kyllä jo, mestari“, vastasi herra Salomon ystävällisesti — „tiedän paljon muuta-  
teistä, mutta yhä enemmän halusin tietää ja siksi tulin luoksesi. Tänäänhän on lepopäivän ilta, niin voimme hyvin siis istua ja tarinoida.“

Lindeman, näytettyään mieluisalle wieraallensa kaswitarhaa, wei hänet taas sisälle. Puhelua ja hauskaa tarinaa kesti iltamyöhään. Lindeman halusta kertoi rakkaita lapsistaan ja niiden tulewaisuudesta. Muun muassa sai herra Salomon tietää, milloin wanhuksen syntymäpäivä oli, missä lapset sillä haawaa oleskelivät j. n. e. Syntymäpäivä oli puolivälissä lokakuuta ja nyt oli syyskuun alku.

„Se sopii hywästi“, tuumiskeli herra Salomon itselleen kulkiessaan pitkin tietä kotiin päin.

Ukko Lindemannilla ei luonnollisesti woinut olla vähintäkään aawistusta kauppaneuwoksen aikeista. Hän työskenteli werstaassaan ja puuhaili toimis-  
päivät päästään yhtä ahkerasti kuin ennenkin. Koko työhuone oli täynnä keskentekoisia huonekaluja; kalfialta kuului ryskettä ja hälinää. Wiisi työmiestä työskenteli tarmolla ja taidolla, sillä heidän mestarin-  
sa oli heille hywänä esimerkinä. Moni kaunis kalu valmistui tässä työpajassa ja monta ropoa tuli lisää tuohon pieneen kassaan, joka ajan kulues-  
sa

oli melkolailta kaswanut. Mestari Lindeman oli nyt onnellisin ihminen maailmassa. Sattui niin kerran, kun Lindeman istui puutarhasaan, että muuan hänen vanhoja tuttaviaan, mestari Donner, astui kaswitarhan siwu. Lindeman huusi hänelle ja wikkutti häntä kädellään luokseen. Mestari Donnerilla oli näet paras pajarakennus koko kaupungissa, hän oli maininnut haluawansa myöä liikkeensä jos sopi- waa ostomiestä jattuiji, elääkseen jitten itse rauhas- ja huolettomuudessa.

„Nyt, ystäwäni, nyt woin kauppoihin ryhtyä!“ kehui ukko Lindeman, kun wieras oli tullut paikalle. „Minun Heikkini on jo jiksi pitkällä, että hän tarvitsee oman pajan ja kun te olette halunneet luopua pajastanne, niin toivoakseni ilmoitatte minulle, että woijimme heti sopia hinnasta ja muista asianhaaroista.“

Mestari Donner hymyili, eikä salaa ja wahingosta iloiten, waan aivan hywänsuopeasti, waikka hän hywin tiesi, ettei hänen wastauksensa ukko Lindemania ilahduttaisi.

„Niin, paha sanoa, hywä ystäwäni!“ sanoi hän, „tulette te liian myöhään! Pajani on myöty ja jo ensi kuussa ottaa sen uusi haltia huostaansa. Ostaja on kunnan mies, kuten olen hänestä kuullut.“

Näin puhuen meni wieras hymyillen tiehensä ja jätti Lindemanin yksin miettimään kowaa kohta- loaan. Tuo hywässä kunnossa olewa pajarakennus siis myöty! Sitähän wanhus oli niin kauan miettinyt tulewaksi kodiksi ja työpaijaksi pojalleen! Mi- hin hän nyt woiji kääntyä, sillä mitään sen wertaista



ei hän voinut löytää? Uffo Lindeman pudisti wafawana ja surullisena harmaata päätänsä.

„Mestari Donner on tehnyt wäärin!“ ajatteli hän. „Hän tiesi hywin, mitä minä haudoin mieleksäni, ja nyt — tekee hän kaupat minun tietämättäni! Mutta itsekullakin on oma waltansa. Antaahan ajan fulua, niin ehkempä tässä selwitään! Kyllähän hätä aina keinot keksii!“

Tuo odottamaton sanoma ei kuitenkaan haihtunut niinkään helposti Lindemanin mielestä, kuin hän alusja luuli. Ei hänen tehnyt mieli enää hautoa noita suloisia tulewaisuuden unelmia. Uika wieri wähitellen, syyskuu oli loppuun fulunut, lokakuu alkanut ja wihdoin tuli myös tuo wanhuksen syksyinen syntymäpäiwä.

Lindeman ei ollut tullut tätä päiwää ajatelleeksi ja kun päiwä koitti, ei hän ollenkaan muistanut, että se olisi ollut hänelle muita päiwiä merkillisempi. Ei ollut siis ihme, jos hän kowin hämmästyi kun hän, astuessaan mainitun päiwän aamuna huoneeseensa, huomasi kamarinsa ylt'ympäriinsä köynnösten koristamana. Walkea, sirotekoinen pöytä lehwineen ja lemuawine kuffineen oli keskellä lattiaa. Pöydän keskustaan oli ruohoista ja nuorista oksista punottu sanat: „Rehellisyys maan perii.“

„Kuka on tämän kaiken minulle laittanut?“ huusi wanhus iloissaan ja rienä owelle saamaan tietoa siitä. Mutta ei hän ehtinyt monta askelta, kun jowwi aukeni ja sisään astuimat Heikki, laukku seljässä ja matkasauwa kädessä, raittiina, terwennä ja hymy

huulilla — ja Maria, joka rakkautta hehkuvin filmin kiihuksi kädet ojona isäänsä kohti.

„Heikki! Maria! Minun lapseni!“ huusi vanhus. „Tefö täällä! Olipa hauska; mikä odottamaton yhtymä! Te olette siis valmistaneet minulle tämän rakkain juhlahetken! Suuri Jumalani, kuinka onnellinen minä kumminkin olen!“

Lapset tarttuivat vanhaan isäänsä sylkiin ja taampana seisoi herra Salomon waimoineen tyytyväisenä hymyillen ja katsellen osaaottawin filmin tätä perheonnen kaunistä näytelmää. Kului kotwanen aikaa, ennenkuin ukko Lindeman huomasi heidän läsnäolonsa, sillä ilo ja hämmästyks waiikuttiwat häneen niin waltawasti.

„Herra Salomon! — ja rouwa myös!“ huusi onnellinen vanhus äkkiä. „Oi, nyt ymmärrän jo kaikki! Siksi utelitte minulta niin paljon, herra kauppaneuvos! Kiitän teitä kaikesta sydämmestäni! Mitään suurempaa iloa ette koskaan olisi woineet minulle valmistaa! Suurin, sydämmellisin kiitokseni teille!“

Herra Salomon pudisti woiwakkaisesti wanhusten wapiwewaa kättä. „Minua ilahduttaa, että toiwoni on toteutunut“, sanoi hän iloisesti. „Täytyihän minun jollakin tawalla näyttää kiitollisuuttani teille siitä suuresta hywästä työstä, jonka minulle teitte. Siksi kyselin teiltä yhtä ja toista, ja saatuani tietää mitä halusin, kirjoitin lapsillenne ja kutsuin heidät kotia. Ja nyt saawat he jäädä luoksenne!“

„Mutta, herra Salomon!“ huusi vanhus, „en ole vielä saanut säästetyksi kyllin paljon ja mestari



Donner on myönyt pajansa! Se oli minulle kowin ikävä uutinen!”

„Se epäkohta on pian korjattu, mestari — malttakaahan wain hiukka sen!” vastasi herra Salomon hymysuin. „Mitä noihin säästöihin tulee, niin ne eivät ole wälttämättömiä, sillä lapsenne pitävät aina pyhinä wanhan isänsä sanat: Rehellisyys maan perii ja rehellisesti kunnan toimivat, niin käy lopussa kaikki hyvästi. Ja mitä tuohon toiseen huoleen tulee, niin tästä saatte tarwittawat rahat. Menkää ja ostakaa itsellenne tuo haluamanne paja!”

„Di, Heikki!” huusi Lindeman ilosta aiwan haltioissaan. „Mutta mestari Donner sanoi minulle, että — — —”

„Hän puhui puhuttawansa minun tahdoistani — tahdoimme wain hämmästyttää teitä, mestari! Heikki ottaoon huostaansa jo huomenna pajan ja minulla on jo pari tilaustakin hänelle, koska olen kuullut, että hän osaa tehdä paraimpia rahakaappeja, mitä saatawissa on. Täytyyhän meidän warustautua sellaisien waralta, kuin Peterling ja hänen kaltaisensa!”

„Mutta Maria! Kuinka käy hänen, sillä ei hän osaa tehdä rahakaappeja eikä semmoisia?” sanoi ukko Lindeman aiwan huolissaan.

„Hänen tulee hoitaa wanhaa isäänsä eikä enää oleskella wieraitten ihmisten palveluksessa. Te mestari wanhenette ja wanhuus wie teiltä woimat, silloin tarwitsette te ainoan tyttärenne apua ja hellää hoitoa. Me, waimoni ja minä, myös pysymme ystäwinänne kuolemaan asti. Jääkää nyt hyvästi ja

Jumala antakoon teille pitkää ikää ja rauhallisia päiviä rakkaitten lastenne parissa!"

"Jumala palkitkoon hyvät tekonne", vastasi Lindeman wapisewalla äänellä. "Teitä kiitämme me tästä odottamattomasta onnesta, joka nyt on tullut osaksenne!"

"Ei minua", vastasi herra Salomon. "En minä ole tehnyt mitään huomattawampaa. Olen saanut aikaan waan sen, että pikemmin olette päässeet toisianne tapaamaan. Waista, jos lapsenne apuani joskus tarwitsejivät, niin ojennan mielihyväällä auttawan käteni heille. Nyt en ole, kuten jo mainitsin, juuri mitään hyväksenne tehnyt, waan kaikki on tapahtunut Jumalan tahdosta. Ja siksi on niin käynyt, että te olette säilyttäneet sydämessänne nuo sanat, jotka ovat kirjoitettu pöydällemme: Rehellisyys maan perii! Siinä syy, että olette suoriutuneet hywin koettelemuksissanne. Jumalan armo ja rauha on tullut osaksenne. Kotona, jossa sellainen mielilause on hallitsewana, täytyy kaikki käydä hywin. Siis toimikaa aina rehellisesti, niin rauha, rakkaus, onni ja ilo on aina keskellänne!"

Ja niin tapahtuikin. Ukko Lindeman eli wanhaksi lastensa ja lastenlastenne keskuidessa. Maria joutui onnellisiin naimisiin ja Heikki löysi myös itselleen funnon waimon. Heidän lapsensa olivat ukko Lindemanin wiimmeinen ilo ja heille selitteli hän aina kuolinpäiväänsä asti, kuinka kaikki maailmassa riippuu ihmisen rehellisyydestä.



„Rehellisyys maan perii“, olivat vanhusten viimeiset sanat: „Tämä on ja tämä pysyköön aina mielilauseenanne, niin onni, siunaus, rakkaus ja rauha elää ijäti festellänne!“









„Nuorten kirjasto“ on tähän asti ilmaantunut:

I.

**Tee työtä uskollisesti, Jumala antaa ihmeellisesti.** Kertomus nuorisolle. Kirjoitti Franz Hoffmann. Hinta 1 mk.

II.

**Rehellisyys maan perii.** Kertoi nuorille ystävilleen Franz Hoffmann. Hinta 1 mk.

III.

**Uskollinen ja rohkea.** Nuorisolle kirjoitti Franz Hoffmann. Hinta 1 mk.

IV.

**Kotka-Heikki.** Nuorisolle kirjoitti Franz Hoffmann. Hinta 1 mk.

V.

**Amerikan rikkaan enon hauska.** Nuorisoa warten. Mufaelma. Hinta 1 mk. 25 p.

